Slik ble det sagt

Itivuttaka

Oversatt av

Kåre A. Lie

Innledning

Buddhismens samlinger av grunntekster er så store og omfattende at det kan være vanskelig å ha oversikt over alle. Tekster foreligger på de klassiske indiske språkene sanskrit og pali, og i gamle oversettelser til kinesisk og tibetansk. I tillegg finnes det større og mindre brokker på andre indiske dialekter og diverse andre språk. Disse tekstene har sitt opphav i en tid og et samfunn fjernt fra vårt eget, så det kan være nyttig å vite litt om bakgrunnen for å få en noe bredere forståelse av tekstenes kontekst.

At Buddha var en historisk person, er det få som trekker i tvil. Tekstene forteller mye om hans liv og lære, men mye er blandet med myter, og det er faktisk mye vi fortsatt ikke vet med sikkerhet. Vi vet ikke engang nøyaktig når han ble født. Flere forskjellige årstall er beregnet ut fra tekster, kommentarer og tradisjoner. De fleste forskere i dag mener at han sannsynligvis ble født en gang på 400-tallet f.Kr., og noe nærmere enn det skal vi ikke prøve å komme her.[1] Navnet hans var Gotama (pali), eller Gautama (sanskrit), men han ble ofte omtalt med forskjellige hederstitler. En av disse titlene var Buddha, "Den oppvåknede", og det er denne betegnelsen han er best kjent under i dag. Elevene hans pleide å titulere ham med ordet *Bhagavā*, som jeg har valgt å oversette som "Mester".

I løpet av de 45 årene Buddha var aktiv som lærer, samlet han mange elever omkring seg. Tradisjonen forteller at etter at Buddha var død, kom munkene sammen og lyttet til en av hans fremste elever, *Ānanda*, som resiterte alt han kunne huske av Mesterens læresamtaler, og at forsamlingen deretter gjentok og memorerte det de hadde hørt.

Det kan virke usannsynlig at én person kunne huske de store tekstmengdene det her er snakk om. Vi skal likevel huske på at mange av dem som sluttet seg til Buddha, kom fra brahmanklassen, og brahmanene hadde gjennom århundrer utviklet et avansert system for å lære utenat og huske viktige tekster.

Tekstene antyder imidlertid også et annet mulig scenario. Elevene lyttet oppmerksomt til alt Mesteren sa, og deretter satte de seg ofte ned sammen og gjentok det de hadde hørt. Etterpå hendte det at de gikk bort til ham for å spørre om de husket riktig når de mente han hadde sagt slik og slik. Tekstene kan derfor ha vært overlevert via flere personer.

Et tredje scenario som flere forskere har antydet, og som knytter seg til foregående scenario, er at Buddhas elever memorerte forholdsvis korte læreutsagn, og at disse senere ble

redigert og satt sammen til lengre samtaler. Mye kan tyde på at dette er tilfellet i det minste for de lange tekstenes vedkommende, for disse er klart litterære produkter. Det er også mulig at tekster senere er blitt nykomponert og skutt inn i samlingen, men dette er det igjen vanskelig å si noe sikkert om. Dette er et problem forskere har diskutert uten å komme til noen konsensus. Det er i alle fall vanskelig å akseptere at de tekster som eventuelt ble resitert ved det første konsil skal kunne være helt identiske med den nedtegnede versjon, for denne bærer tydelige preg av å være bearbeidet og redigert. Dette tyder på at redaktører har vært aktive, og noen kommentarer omtaler da også redaktører (*saṅgītikārā*), som ikke blir navngitt, i forbindelse med tekstene.

Det knytter seg med andre ord en rekke problemer til tekstenes tilblivelseshistorie. Det er klart at de ikke kan regnes som stenografiske notater av hvert ord Buddha uttalte. På den annen side er det også klart at de i sitt hovedinnhold går tilbake til en felles kilde, og når tradisjonen hevder at denne kilden er den historiske Buddha, er det liten grunn til å trekke dette i tvil.

Etter hvert som Buddhas lære bredte seg, oppsto ulike tolkninger av læren, og dette førte igjen til splittelser, både på grunn av vanskelige kommunikasjoner og som følge av debatter og meningsforskjeller. Forskjellige tradisjoner oppsto, hver med sine tekstsamlinger.

Den diktsamlingen som her foreligger, hører med til *theravāda*-buddhismens skriftsamling *Tipiṭaka*. *Tipiṭakas* språk er pali, et klassisk indisk språk beslektet med sanskrit (og således også fjernt i slekt med norsk). Derfor kalles *Tipiṭaka* også palikanonen, eller bare palitekstene. Ifølge tradisjonen var pali Gotama Buddhas talespråk. Mange forskere i vår tid trekker denne tradisjonen i tvil, og mener at han snarere talte en nærbeslektet dialekt. Spørsmålet er innfløkt og ennå ikke avklart, men har vel helst akademisk interesse.

Hele *Tipiṭaka* er et omfangsrikt verk. Bangkok-utgaven, f.eks., består av 45 bind med tilsammen ca. 22 000 sider. (Dette tilsvarer ca. 12 bibler i omfang). Som navnet antyder, fordeler disse seg på tre hoveddeler, eller "korger".

Første del, *Vinayapiṭaka* – Disiplinkorga (8 bind) -inneholder hovedsakelig regler og forordninger angående munkenes og nonnenes daglige liv.

Andre del, *Suttapiṭaka* - Samtalekorga (25 bind) - inneholder hovedsakelig Buddhas taler og samtaler. Denne korga er igjen delt inn i fem nikayaer eller samlinger:

1. *Dīgha Nikāya* – De lange tekstene.[2]

2. *Majjhima Nikāya* – De mellomlange tekstene.

3. *Saṃyutta Nikāya* – Tekster fordelt etter tema.

4. *Aṅguttara Nikāya* – Tekster i nummerrekkefølge.

5. *Khuddaka Nikāya* – Mindre tekster.[3]

Tredje og siste del, *Abhidhammapiṭaka* – Korga med de sentrale læresetningene (12 bind) – består av detaljerte systematiseringer og definisjoner av den tidlige buddhistiske psykologi og filosofi.

Itivuttaka er en av de minste tekstsamlingene som i dag har sin plass i avdelingen *Khuddakapiṭaka,* i theravādabuddhismens samling av kanoniske tekster, *Tipiṭaka*. Den består av fire avdelinger med korte tekster. Hver tekst består stort sett av et kort utsagn på prosa, fulgt av et vers som sier omtrent det samme. Mange av disse tekstene er små perler som gir presise uttrykk for sentrale punkter i Buddhas lære, så denne samlingen har alltid vært populær, både på grunn av innholdet og fordi den har et ganske overkommelig omfang.

Tekstene i *Itivuttaka* er organisert i nummerrekkefølge, på samme måte som tekstene i *Aṅguttara Nikāya* og flere andre steder i *Tipiṭaka*.

I motsetning til de fleste andre tekstene i *Tipiṭaka* sies det ikke noe om hvor utsagnet ble gitt og heller ikke noe om hvem Buddha snakket med ved den anledningen. Og mens de fleste andre tekstene i *Tipiṭaka* innledes med *evaṃ me sutaṃ*, "Slik har jeg hørt det", innledes de korte tekstene i *Itivuttaka* med frasen *vuttañhetaṃ bhagavatā, vuttamarahatāti me sutaṃ,* "Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det," og avsluttes med *iti me sutanti, "*slik har jeg hørt det". Disse frasene danner så grunnlag for hele samlingens tittel, *Itivuttaka*, "Slik ble det sagt".

Selv om begge måtene å formulere seg på indikerer at det er muntlige overleveringer som formidles, tyder forskjellen i ordvalg på at *Itivuttaka* stammer fra et annet miljø enn resten av kanonen. Tradisjonen forteller at det meste av *Tipiṭaka* ble overlevert av munker som lyttet til Buddhas undervisning. Men hvis *Itivuttaka* stammer fra et miljø utenom munketradisjonen, hvem kan da i så fall ha sittet og lyttet til Buddhas undervisning og overlevert disse tekstene?

Kommentarene forteller at alle utsagnene i *Itivuttaka* ble holdt i Ghositalunden i byen Kosambi, hovedstad i landet Vamsa, ved elva Yamuna. Kongen i landet het Udena, og dronningen hans var Sāmavatī. Sāmavatī ville gjerne lytte til Buddhas ord da han bodde i Ghositalunden, men som dronning og høystatuskvinne sømmet det seg ikke for henne å forlate palasset og oppsøke en munk. Derfor sendte hun sin trofaste tjenestekvinne

Khujjuttarā for å lytte til Buddha. Khujjuttarā gikk daglig og lyttet til ham og memorerte ordene hans. Så gikk hun tilbake til palasset og gjenga uttalelsene for dronningen og fem hundre hoffkvinner. På den måten ble samlingen *Itivuttaka* til. Senere ble palasset i Kosambi herjet av en fryktelig brann der dronningen og alle hennes hoffkvinner omkom. Heldigvis var Khujjuttarā ikke i palasset akkurat den dagen, så hun overlevde og kunne overlevere disse tekstene også til andre. Buddha skal senere ha erklært at Khujjuttarā var en av de fremste kvinnelige tilhengerne han hadde.

Dette kan naturligvis være en legende, men det stemmer i det minste bra med det faktum at ingen stedsnavn er nevnt – det ville være unødvendig, siden alle uttalelsene ble gitt i Kosambi. Det stemmer også med at tekstene ikke inneholder noe fortellende stoff, bare rene uttalelser. Det var disse Khujjuttarā memorerte og tok med til dronningen. Og det ville også stemme med at innledningsformularene er litt annerledes enn i de tekstene som er overlevert av munker. Så det er ikke noe i veien for at denne historien kan være riktig. Men Khujjuttarā overleverte i så fall bare de tre første hoveddelene av samlingen. Den fjerde hoveddelen er trolig et senere tillegg, for den avviker litt i stilen. Dessuten mangler den fjerde delen i den kinesiske oversettelsen som Hsuan Tsang skrev omkring 650 e.Kr. Og det ville være temmelig usannsynlig at Buddha skulle ha uttalt noe slikt som den aller siste teksten i siste kapittel, tekst 4.13. Dette er åpenbart en senere hyllingstekst.

Men denne teksten, 4.13, er likevel interessant fra et annet perspektiv. Buddha omtalte ofte seg selv som *tathāgata*, et ord som også åpner for forskjellige tolkninger. Det er særlig den lange vokalen midt i ordet som er omdiskuter. *Tathāgata* er et sammensatt ord. Spørsmålet er hvilke elementer det er satt sammen av. I sin kommentar *Visuddhimagga* nevner Buddhaghosa flere forskjellige tolkningsalternativer, noe som kan tyde på at han selv ikke var helt sikker. De to vanligste tolkningene går ut fra at den lange "a"-en tilhører det første elementet i sammensetningen, som da leses som *tathā* = "slik". Det andre elementet kan da være *gata* = "en som har gått". I så fall skal *tathāgata* leses som *tathā-gata*: "en som har gått slik". En alternativ tolkning er at de to lange "a"-ene flyter sammen til én lang "a", slik at det andre elementet kan være *āgata*= "en som har kommet". I så fall skal *tathāgata* leses som *tathā-āgata*: "en som har kommet slik".

Ingen av disse to tolkningene gir noen klar og gjennomsiktig mening. Hvorfor skulle Buddha omtale seg selv som "en som har gått, eller kommet, slik"? Hva menes da egentlig med "slik"? Han bryr seg aldri om å forklare det, så vi må anta at ordet må ha hatt en rimelig

grei og gjennomsiktig mening for tilhørerne. Men senere kommentatorer har måttet ty til nokså fantasifulle og ekvilibristiske tolkninger og utredninger for å gi noen egentlig mening til “han som har gått, eller kommet, slik”. Uttrykket blir gjerne gitt forskjellige esoteriske tolkninger, som noe som hever Buddha langt opp over andre mennesker.

Buddhaghosa peker imidlertid på en tredje tolkning, som i ettertid merkelig nok er blitt oversett av de fleste. Han sier at det første elementet også kan leses som *tatha*, altså med kort “a”, et ord som betyr “sannhet, virkelighet”. Det andre elementet må da være *āgata* = “en som har kommet (fram)”. En kort pluss en lang “a” vil nemlig også gi samme resultat, en lang “a”, ved sammenkobling av ordene. I så fall skal *tathāgata* leses som *tatha-āgata*: “en som har kommet fram til sannheten”, og dette gir mye bedre mening. Buddha framsto jo nettopp som en som har erkjent sannheten, en som har kommet fram til sannheten slik den virkelig er, og slik ble han også oppfattet av sine tilhengere. De vil trolig ha oppfattet ordet som en selvinnlysende beskrivelse som ikke trengte videre forklaringer. I noen tilfeller er det også klart at uttrykket *ikke* blir brukt utelukkende om Buddha, men i en mer generell betydning. Og selv om kommentaren til *Paṭisambhidāmagga* er noe yngre enn de kanoniske tekstene, er det interessant å se at den sier at *tathāgata* i noen sammenhenger godt kan leses som “et hvilket som helst menneske som har innsett sannheten som den er”. Ut fra disse begrunnelser har jeg derfor valgt å oversette ordet med “han/den/en som har kommet fram til sannheten”.

Om vi nå leser tekst 4.13 med tanke på disse betraktningene, ser vi at de stedene der det i originalteksten står *tathāgata*, og der jeg har oversatt det som “han som har kommet fram til sannheten”, gir en langt klarere mening og bedre sammenheng enn det ville ha gitt med en av de andre oversettelsesvariantene av ordet.

Palitekstene finnes i flere moderne utgaver. Jeg har i hovedsak brukt den digitale teksten som følger programvaren *Digital Pali Reader* fra nettstedet http://pali.sirimangalo.org/. Jeg har også sammenlignet denne teksten med Bangkok-utgaven av palitekstene, *Syamaratthassa Tepitakam*, bd. 25, Bangkok 2500. Jeg har i tillegg konsultert den engelske oversettelsen av F.L Woodward, M.A, *The Minor Anthologies of the Pali Canon. Part II. Udana: Verses of Uplift, and Itivuttaka: As it was Said*, London 1948.

Innhold

Innledning 2
1. Tekster som hver inneholder ett tema 8
2. Tekster som hver inneholder to temaer 36
3. Tekster som hver inneholder tre temaer 60
4. Tekster som hver inneholder fire temaer 123
Noter 139

1. Tekster som hver inneholder ett tema

Ekanipāta

1.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

1.1.1 Grådighet

Lobhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Grådighet, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“De som gripes av grådighet,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
grådigheten, kan kvitte seg helt med den.
Er man først kvitt den,
kommer man aldri tilbake til denne verden.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.2 Hat

Dosasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Hat, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som henfaller til hat,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
hatet, kan kvitte seg helt med det.
Er man først kvitt det,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.3 Vrangforestillinger

Mohasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Vrangforestillinger, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som vikler seg inn i vrangforestillinger,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
vrangforestillingene, kan kvitte seg helt med dem.
Er man først kvitt dem,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.4 Raseri

Kodhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Raseri, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som farer opp i raseri,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
raseriet, kan kvitte seg helt med det.
Er man først kvitt det,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.5 Mobbing

Makkhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Å rakke ned på andre, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“De som mobber andre,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
mobbingen, kan kvitte seg helt med den.
Er man først kvitt den,
kommer man aldri tilbake til denne verden.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.6 Stolthet

Mānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én ting dere bør kvitte dere med, munker. Da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger. Og hva bør dere kvitte dere med? Stolthet, munker. Det er den ene tingen dere bør kvitte dere med, for da kan jeg garantere at dere ikke blir født flere ganger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som ypper seg i stolthet,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
stoltheten, kan kvitte seg helt med den.
Er man først kvitt den,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.7 Om å forstå altet

Sabbapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Den som ikke kjenner og ikke forstår altet, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra det og ikke sluppet taket i det, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår altet, som har løsrevet sitt sinn fra det og sluppet taket i det, er i stand til å fri seg fra lidelsen.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som har erkjent altet som alt
og ikke føler noen lengsel etter det,
han har forstått alt
og lagt alle lidelser bak seg.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.8 Om å forstå stoltheten

Mānapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke kjenner og ikke forstår stoltheten, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra den og ikke sluppet taket i den, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår stoltheten, som har løsrevet sitt sinn fra den og sluppet taket i den, er i stand til å fri seg fra lidelsen."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Folk er som besatt av stolthet,
de brisker seg av stolthet over tilværelsen.
Siden de ikke forstår stoltheten,
kommer de til å oppleve flere tilblivelser.
Men de som kvitter seg med stoltheten,
som frir seg fra stolthetens ødeleggende kraft,
de overvinner stolthetens lenker
og legger alle lidelser bak seg."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.9 Om å forstå grådigheten

Lobhapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Den som ikke kjenner og ikke forstår grådigheten, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra den og ikke sluppet taket i den, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår grådigheten, som har løsrevet sitt sinn fra den og sluppet taket i den, er i stand til å fri seg fra lidelsen.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“De som gripes av grådighet,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
grådigheten, kan kvitte seg helt med den.
Er man først kvitt den,
kommer man aldri tilbake til denne verden.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.1.10 Om å forstå hatet

Dosapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke kjenner og ikke forstår hatet, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra det og ikke sluppet taket i det, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår hatet, som har løsrevet sitt sinn fra det og sluppet taket i det, er i stand til å fri seg fra lidelsen."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som henfaller til hat,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
hatet, kan kvitte seg helt med det.
Er man først kvitt det,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

1.2.1 Om å forstå vrangforestillinger

Mohapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke kjenner og ikke forstår vrangforestillinger, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra dem og ikke sluppet taket i dem, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår vrangforestillinger, som har løsrevet sitt sinn fra dem og sluppet taket i dem, er i stand til å fri seg fra lidelsen."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som vikler seg inn i vrangforestillinger,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
vrangforestillingene, kan kvitte seg helt med dem.
Er man først kvitt dem,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.2 Om å forstå raseriet

Kodhapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke kjenner og ikke forstår hatet, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra det og ikke sluppet taket i det, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår hatet, som har løsrevet sitt sinn fra det og sluppet taket i det, er i stand til å fri seg fra lidelsen."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som farer opp i raseri,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
raseriet, kan kvitte seg helt med det.
Er man først kvitt det,
kommer man aldri tilbake til denne verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.3 Om å forstå mobbing

Makkhapariññāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Den som ikke kjenner og ikke forstår mobbing, munker, som ikke har løsrevet sitt sinn fra den og ikke sluppet taket i den, er ikke i stand til å fri seg fra lidelsen. Men den som kjenner og forstår mobbing, som har løsrevet sitt sinn fra den og sluppet taket i den, er i stand til å fri seg fra lidelsen.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“De som mobber andre,
går en vond framtid i møte.
Den som har innsikt og gjennomskuer
mobbingen, kan kvitte seg helt med den.
Er man først kvitt den,
kommer man aldri tilbake til denne verden.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.4 Uvitenhet er en hindring

Avijjānīvaraṇasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg kan ikke se noen enkelt hindring som bidrar sterkere til at folk blir hengende fast i kretsløpet i lang tid, enn uvitenhetens hindring. Uvitenheten er en hindring som bidrar sterkt til at folk blir hengende fast i kretsløpet i lang tid."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Det finnes ingen annen faktor
som binder mennesket så lenge
til stadig å måtte gjennomgå kretsløpet,
som nettopp uvitenhet.

De som gir slipp på uvitenhet,
som splitter det massive mørket,
gjennomgår ikke lenger noe kretsløp.
Det finnes ingen grunn til at de skal gjøre det."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.5 Grådighetens lenker

Taṇhāsaṃyojanasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Jeg kan ikke se noen enkelt lenke som bidrar sterkere til at folk blir hengende fast i kretsløpet i lang tid, enn grådighetens lenker. Grådigheten er en lenke som bidrar sterkt til at folk blir hengende fast i kretsløpet i lang tid.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som har grådigheten som følgesvenn,
må vandre lenge i kretsløpet.
Han må leve både her og der,
og kommer seg ikke ut av kretsløpet.

Når munken blir klar over denne faren,
og innser at grådighet skaper lidelse,
gir han slipp på grådighet og bindinger
og vandrer videre i oppmerksomhet.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.6 Første tekst om eleven

Paṭhamasekhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Når en elev som ennå ikke har nådd fram til full mestring av sinnet, men som streber etter å oppnå den uforlignelige frihet fra alle bindinger, gjør treningen til en del av seg selv, kan jeg ikke se noe annet som er til større hjelp for ham, munker, enn målrettet oppmerksomhet. Den som har en målrettet oppmerksomhet, fordriver usunne egenskaper og utvikler sunne egenskaper."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Målrettet oppmerksomhet er til den største hjelp
for en munk som fortsatt er under opplæring
og ønsker å nå det høyeste mål.
En munk som trener målrettet,
vil klare å fri seg fra lidelsen."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.7 Andre tekst om eleven

Dutiyasekhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Når en elev som ennå ikke har nådd fram til full mestring av sinnet, men som streber etter å oppnå den uforlignelige frihet fra alle bindinger, gjør treningen til en del av seg selv, kan jeg ikke se noe annet som er til større hjelp for ham, munker, enn godt vennskap. Den som praktiserer godt vennskap, fordriver usunne egenskaper og utvikler sunne egenskaper."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk som er en god venn,
som viser respekt og er omgjengelig,
som følger sine venners råd
med oppmerksomhet og klar forståelse,
vil etter hvert oppnå
å fri seg fra alle lenker."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.8 Splittelse av munkeforsamlingen

Saṅghabhedasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes én hendelse som er til sorg og skade for mange mennesker, til sorg, skade og ulykke for guder og mennesker. Hvilken hendelse er det? Det er splittelse av munkeforsamlingen. Hvis munkeforsamlingen blir splittet, kommer noen til å krangle med hverandre, noen kommer til å skjelle hverandre ut, noen kommer til å danne klikker og noen kommer til å avvise hverandre. Det skaper ingen tillit blant slike som fra før av ikke hadde tillit til oss, og det vil få noen av dem som hadde tillit til oss, til å miste denne tilliten.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som splitter munkeforsamlingen,
fortjener å bli i helvete en hel verdensalder,
fordi han er kranglevoren og liker å gjøre urett.
Han mister sin indre ro når han
bryter forsamlingens enighet.
I en hel verdensalder
kommer han til å bli pint i helvete.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.9 Munkeforsamlingens enighet

Saṅghasāmaggasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én hendelse som er til nytte og glede for mange mennesker, til nytte, glede og lykke for guder og mennesker. Hvilken hendelse er det? Det er når det er enighet i munkeforsamlingen. Hvis munkeforsamlingen er enig, kommer ingen til å krangle med hverandre, ingen kommer til å skjelle hverandre ut, alle kommer til å holde sammen og ingen kommer til å avvise hverandre. Det skaper tillit blant slike som fra før av ikke hadde tillit til oss, og det vil bidra til å styrke tilliten hos dem som allerede har tillit til oss."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Forsamlingens enighet gir glede
og harmoni mellom munkene.
Den som gleder seg over enighet
og står fast på det som er rett,
mister ikke sin indre ro.
Når han skaper enighet i forsamlingen,
kan han glede seg i himmelen
i en hel verdensalder."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.2.10 Den som har et fordervet sinn

Paduṭṭhacittasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Jeg kan se hvordan en person tenker, munker, og når jeg ser en som har et fordervet sinn, vet jeg at hvis han skulle dø her og nå, vil han stupe like lukt i helvete. Og hvorfor? Fordi sinnet hans er fordervet, munker. Det er derfor noen personer havner i helvete etter at de er døde.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Da den oppvåknede fikk se en person med fordervet sinn,
forklarte han saken for munkene:
‘Hvis denne personen skulle dø her og nå,
havner han like i helvete, siden sinnet hans er fordervet.
Han får det slik han selv har lagt opp til det.
Den som har et fordervet sinn, får det ille selv.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3 Tredje kapittel

Tatiyavagga

1.3.1 Den som har et edelt sinn

Pasannacittasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg kan se hvordan en person tenker, munker, og når jeg ser en som har et edelt sinn, vet jeg at hvis han skulle dø her og nå, vil han komme rett til himmelen. Og hvorfor? Fordi sinnet hans er edelt, munker. Det er derfor noen personer kommer til himmelen etter at de er døde."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Da den oppvåknede fikk se en person med edelt sinn,
forklarte han saken for munkene:
'Hvis denne personen skulle dø her og nå,
kommer han rett til himmelen, siden sinnet hans er edelt.
Han får det slik han selv har lagt opp til det.
Den som har et edelt sinn, får det godt selv."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.2 Vennlighet

Mettāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Ikke vær redd for gode gjerninger, munker. Dette betegner alt slikt som man liker, som er tiltalende og som gjør godt. Jeg har selv i lang tid nytt de gode og tiltalende fruktene av de gode gjerningene jeg har gjort. Etter at jeg i sju år hadde utviklet vennlighet, kom jeg ikke tilbake til denne verden på sju verdenssykluser. Neste gang verden utviklet seg, levde jeg et eon på stråleplanet, og da eonet tok slutt, ble jeg født i Brahmas tomme palass. Der var jeg Brahma, munker, den store Brahma, mektig, uovervinnelig, allseende og ubeseiret. Trettiseks ganger var jeg Sakka, gudenes konge. Flere hundre ganger var jeg en rettferdig keiser med de sju verdifulle eiendeler, en keiser som hersket over de fire verdenshjørner og beskyttet alle folkeslag. Og da vil jeg ikke nevne alle de gangene jeg var konge over et mindre rike.

Da spurte jeg meg selv hva grunnen kunne være. Hvilke handlinger var det jeg nøt fruktene av, siden jeg var så stor og mektig? Da forsto jeg at det skyldtes tre ting: Jeg hadde gitt gaver, jeg hadde øvd selvdisiplin og jeg hadde hatt kontroll over meg selv."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Man bør gjøre gode gjerninger
som gir lykkelige resultater i lang tid.
Man bør utvise gavmildhet
og man bør utvikle vennlighet.
Den vise bør utvikle disse tre
egenskapene som er grunnlaget for lykke.
Da vil han gjenoppstå i en verden
av lykke og fred."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.3 Dobbelt resultat

Ubhayatthasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes én ting som gir dobbelt resultat hvis den blir utviklet og praktisert mye, fordi den gir godt resultat både her og nå og senere. Hvilken ene ting er det? Det er å være utrettelig i det som er sunt og godt. Dette er den ene tingen som gir dobbelt resultat hvis den blir utviklet og praktisert mye, fordi den gir godt resultat både her og nå og senere."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De vise roser utrettelig praksis
i å gjøre gode gjerninger.
Den vise oppnår to mål
ved sin utrettelige praksis.

Han når målet i denne verden,
og han når målet i den neste.
Den som oppnår målet,
kan kalles en klok mann, en vismann."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.4 Knokkelhaugen

Aṭṭhipuñjasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Hvis noen hadde samlet sammen og tatt vare på alle knoklene en person etterlater seg etter utallige liv gjennom en hel verdensalder, ville det ha blitt en knokkelhaug så stor som Vipula-fjellet, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Om vi samler knoklene etter én person
han etterlater seg gjennom en verdensalder,
blir det en haug så stor som et fjell
sa den store vismannen.

Om vi regner på dette,
blir haugen så stor som Vipula-fjellet
nord for Gribbetoppen,
fjellfestningen i Magadha.

Men når en person har den rette forståelsen
av de fire edle sannhetene:
lidelsen, lidelsens opphav,
lidelsens opphør og den åttedelte vei

som fører til lidelsens opphør,
blir han i høyden gjenfødt sju ganger
før han gjør slutt på all lidelse
og bryter alle bånd."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.5 Løgn

Musāvādasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Har en person først begått én overtredelse, finnes det ikke den ugjerning han ikke er i stand til å begå. Og hvilken overtredelse snakker jeg om, munker? Det er å lyve med vitende og vilje."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Ingen ugjerning er utenkelig
for den som med vitende og vilje
sier noe som ikke er sant,
og som avviser den annen verden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.6 Gaver

Dānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Hvis alle hadde vært like godt kjent med fruktene av å gi og dele med andre slik jeg kjenner dette, munker, ville ingen ha spist noe uten å dele med andre, og de ville heller ikke ha sluppet gjerrigheten inn i sinnet og latt den få fotfeste der. Om han så satt med sin siste matbit, sin siste smule, ville han ikke ha spist den uten å dele, hvis det var andre der å dele den med. Men siden ikke alle er like godt kjent med fruktene av å gi og dele med andre slik jeg kjenner dette, munker, spiser de uten å dele med andre, og de slipper gjerrigheten inn i sinnet og lar den få fotfeste der."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Hvis alle hadde kjent, sa den store vismann,
de gode fruktene av å dele med andre,
ville de ha kvittet seg med gjerrigheten
og funnet fred og klarhet i sinnet.

Gaver gitt til de edle når det sømmer seg,
gir store frukter, alt etter gaven.
Den som gir mat til dem som fortjener det,
kommer til himmelen etter døden.

Og når de er kommet til himmelen,
gleder og fryder de seg over alt som er vakkert.
Slik er fruktene av å dele med andre.
Dette kan de gavmilde glede seg over."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

1.3.7 Om å utvikle vennlighet

Mettābhāvanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Gode gjerninger som blir utført for å tjene på det og ut fra et håp om å oppnå en bedre gjenfødelse, er ikke verd en brøkdel av slikt som man gjør ut fra vennlighet og et frigjort sinn. Det man gjør ut fra ekte vennlighet og med et frigjort sinn, lyser, skinner og overstråler alt annet.

Det er som når månen lyser, skinner og overstråler lyset fra alle stjernene, munker, slik at stjernenes lys ikke er verd en brøkdel av månens lys. Slik er det også med gode gjerninger som blir utført for å tjene på det og ut fra et håp om å oppnå en bedre gjenfødelse. De er ikke verd en brøkdel av slikt som man gjør ut fra vennlighet og et frigjort sinn. Det man gjør ut fra ekte vennlighet og med et frigjort sinn, lyser, skinner og overstråler alt annet.

Det er som utpå høsten når regntiden går mot slutten, munker, når himmelen klarner, skyene forsvinner og solen bryter igjennom. Da lyser den opp hele himmelrommet og fordriver mørket med sitt klare stråleskjær. Slik er det også med gode gjerninger som blir utført for å tjene på det og ut fra et håp om å oppnå en bedre gjenfødelse. De er ikke verd en brøkdel av slikt som man gjør ut fra vennlighet og et frigjort sinn. Det man gjør ut fra ekte vennlighet og med et frigjort sinn, lyser, skinner og overstråler alt annet.

Det er som når morgenstjernen varsler dagens komme og lyser, skinner og overstråler alt annet, munker. Slik er det også med gode gjerninger som blir utført for å tjene på det og ut fra et håp om å oppnå en bedre gjenfødelse. De er ikke verd en brøkdel av slikt som man gjør ut fra vennlighet og et frigjort sinn. Det man gjør ut fra ekte vennlighet og med et frigjort sinn, lyser, skinner og overstråler alt annet.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som utvikler vennlighet
iherdig og med oppmerksomhet,
svekker sinnets lenker
og ser at bindingene blir borte.

Den som føler en ekte vennlighet

om så bare for ett eneste levende vesen,
er med dette et godt menneske.
En edel person som har medfølelse
med alt som lever, gjør virkelig
mange gode gjerninger.

Om en kongelig vismann beseirer
hele den folkerike jorden,
og deretter går rundt og utfører
alle slags tradisjonelle ofringer –
hesteofring, menneskeofring
og andre rituelle ofringer[4] –

det er ikke verd en brøkdel
i forhold til den som er vennlig innstilt
overfor alle levende vesener,
og lyser som månen blant stjernene.

Den som verken dreper eller lar drepe,
som verken undertrykker eller lar undertrykke,
men føler vennlighet overfor alt som lever,
han hater ikke noen."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2. Tekster som hver inneholder to temaer

Dukanipāta

2.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

2.1.1 Lidelse

Dukkhavihārasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er to ting som får en munk til å oppleve lidelse her i livet, slik at han klager og føler seg plaget, og som fører ham i vonde kår etter døden. Hvilke to er det? Det er hvis han ikke vokter sansene sine og hvis han spiser for mye. Disse to tingene får en munk til å oppleve lidelse her i livet, slik at han klager og føler seg plaget, og de fører ham i vonde kår etter døden."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Hvis munken ikke har kontroll
med øye, øre, nese og tunge,
kropp og heller ikke med sinnet,
og hvis han også spiser for mye,

opplever han lidelse og smerte
både i kropp og i sinn.
En slik en har det vondt
både dag og natt."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.2 Lykke

Sukhavihārasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er to ting som får en munk til å oppleve lykke her i livet, slik at han verken klager eller føler seg plaget, og som fører ham i gode kår etter døden. Hvilke to er det? Det er hvis han vokter sansene sine og hvis han spiser med måte. Disse to tingene får en munk til å oppleve lykke her i livet, slik at han verken klager eller føler seg plaget, og de fører ham i gode kår etter døden."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Hvis munken har god kontroll
med øye, øre, nese og tunge,
kropp og likeså med sinnet,
og hvis han også spiser med måte,

opplever han glede og lykke
både i kropp og i sinn.
En slik en har det godt
både dag og natt."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.3 Det som svir

Tapanīyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to ting som svir, munker. Og hvilke to ting er det? Sett at en mann ikke har gjort noe godt, ikke har gjort noe som er sunt og ikke har hjulpet noen som var i nød. Derimot har han gjort noe ondt, han har vært grusom og han har begått forbrytelser. Da plages han ved tanken på at han ikke har gjort noe godt, men har begått onde handlinger, og dette er noe som svir."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den tosken som gjør eller sier noe ondt,
som tenker onde tanker eller begår andre overtredelser,
som ikke har gjort noe godt,
men som har gjort mye ondt,
han kommer til helvete når han dør."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.4 Det som ikke svir

Atapanīyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to ting som ikke svir, munker. Og hvilke to ting er det? Sett at en mann har gjort noe godt, har gjort noe som er sunt og har hjulpet noen som var i nød. Derimot har han ikke gjort noe ondt, han har ikke vært grusom og han har ikke begått noen forbrytelser. Da plages han ikke når han tenker på at han har gjort noe godt, og ikke har begått onde handlinger, og dette er noe som ikke svir."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den vise som ikke gjør eller sier noe ondt,
som ikke tenker onde tanker eller begår andre overtredelser,
som har gjort mye godt,
men som ikke har gjort noe ondt,
han kommer til himmelen når han dør."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.5 Ond oppførsel

Paṭhamasīlasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to ting som får en person til å havne like lukt i helvete, munker. Hvilke to er det? Det er ond oppførsel og et ondt livssyn. Disse to tingene får en person til å havne like lukt i helvete."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En tosk med ond oppførsel
som også har et ondt livssyn,
kommer like lukt til helvete
etter at han er død."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.6 God oppførsel

Dutiyasīlasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to ting som får en person til å komme til himmelen, munker. Hvilke to er det? Det er god oppførsel og et godt livssyn. Disse to tingene får en person til å komme til himmelen."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En klok mann med god oppførsel
som også har et godt livssyn,
han kommer til himmelen
etter at han er død."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.7 Pågangsmot

Ātāpīsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"En munk som ikke har pågangsmot og innsatsvilje, klarer ikke å nå full oppvåkning. Han klarer ikke å oppnå nibbana, og han klarer heller ikke å oppnå full frihet fra alt som binder. Men en munk som har pågangsmot og innsatsvilje, kan klare å nå full oppvåkning. Han kan klare å oppnå nibbana, og han kan klare å oppnå full frihet fra alt som binder."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk uten pågangsmot og innsatsvilje,
en slappfisk som mangler energi,
en skamløs sløving som mangler respekt,
er ute av stand til å oppnå
den høyeste, fullkomne oppvåkning.

Men den som øver oppmerksomhet,
som er klok og praktiserer meditasjon,
som har pågangsmot og innsatsvilje,
som ikke gir opp for tidlig,
kan knuse dødens og fødselens lenker
og oppnå den høyeste, fullkomne oppvåkning."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.8 Første tekst om svindel

Paṭhamakuhanasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Vi lever ikke det opphøyde liv for å svindle og bedra folk, munker, ikke for å motta heder, berømmelse og ære, og ikke for å bli kjent og berømt. Vi lever det opphøyde liv for å øve selvdisiplin og gi avkall."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Det opphøyde liv er basert på
selvdisiplin og avkall,
uansett hva ryktene sier, sa Mesteren,
han som har fordypet seg i nibbana.
Dette er den veien som store personligheter
og store vismenn følger.

De som praktiserer den læren
som den oppvåknede har lagt fram,
gjør slutt på lidelsen
og følger lærerens rettledninger."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.9 Andre tekst om svindel

Dutiyakuhanasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Vi lever ikke det opphøyde liv for å svindle og bedra folk, munker, ikke for å motta heder, berømmelse og ære, og ikke for å bli kjent og berømt. Vi lever det opphøyde liv for å vinne innsikt og forståelse."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Det opphøyde liv er basert på
innsikt og forståelse,
uansett hva ryktene sier, sa Mesteren,
han som har fordypet seg i nibbana.
Dette er den veien som store personligheter
og store vismenn følger.

De som praktiserer den læren
som den oppvåknede har lagt fram,
gjør slutt på lidelsen
og følger lærerens rettledninger."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.1.10 Lykke

Somanassasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er to ting som gjør at en munk kan leve meget lykkelig her og nå mens han praktiserer iherdig for å kvitte seg med usunne tendenser i sinnet. Hvilke to? Det er å la følelsene slippe til i situasjoner som kaller på følelsene, og det er å handle med visdom på grunnlag av disse følelsene. Dette er de to tingene som gjør at en munk kan leve meget lykkelig her og nå mens han praktiserer iherdig for å kvitte seg med usunne tendenser i sinnet."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den vise lytter til sine følelser
i situasjoner der det passer.
Men undersøker også grundig
tingene med sin visdom.

Når han lever med våkent sinn,
men fredelig, uten å gjøre noen stor sak av det,
og øver sinnet i konsentrasjon,
kan han fri seg fra lidelsene."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.2.1 Tanker

Vitakkasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Han som har kommet fram til sannheten, arahanten, den fullkomment oppvåknede, tenker ofte på to ting, munker. Han tenker på fred og han tenker på å være alene. Den som har kommet fram til sannheten, vil ikke skade noen. Fordi han ikke vil skade noen og fordi han ikke vil begå vold mot noen, tenker han ofte at på denne måten skader han ingen levende vesener om de enn er raske eller sene av seg.

Han som har kommet fram til sannheten, trives med å være alene og gleder seg over ensomhet, munker. Derfor tenker han ofte på at han har lagt alt usunt bak seg.

Derfor bør dere også tenke på ikke å skade noe levende vesen, munker. Når dere tenker slik, vil dere tenke mye på at dere ikke skal skade noe levende vesen, uansett om de er raske eller sene av seg.

Dere bør trives med å være alene og glede dere over ensomhet, munker. Da vil dere ofte spørre dere selv: 'Hva er det som er usunt? Hva er det jeg ikke har lagt bak meg? Hva skal jeg legge bak meg?'"

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Han som har kommet fram til sannheten,
den oppvåknede som holder ut ting andre ikke holder ut,
har to ting i tankene: den første av dem er fred, sier han.
og han forklarer at den andre av dem er ensomhet.

Den store vismannen har fordrevet mørket
og lagt det bak seg, slik at han har fullt herredømme
og er uten noen negative tendenser i sinnet.

Han som var Vessantara[5] er fri fra all grådighet.

Vismannen bærer sitt siste legeme.
Han har overvunnet døden
og lagt alderdommen bak seg.

Som når en mann står på et høyt fjell
og har utsikt over alt folket nedenfor,
slik har også vismannen steget opp
på sannhetens høyeste terrasse og kan se alt.

Han som har lagt bak seg alle sorger
og beseiret fødsel og alderdom,
ser at folket har sorger
og har medfølelse med dem."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.2 Undervisning

Desanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Han som har kommet fram til sannheten, arahanten, den fullkomment oppvåknede, gir undervisning i to emner som følger på hverandre, munker. Hvilke to er det? ‘Se ondskap som ondskap’ – dette er det første emnet han gir undervisning i. ‘Når du har sett ondskapen som ondskap, så slipp taket i den, fri deg fra den og kvitt deg med den’ – dette er det andre emnet han gir undervisning i. Dette er de to emnene som han som har kommet fram til sannheten, arahanten, den fullkomment oppvåknede, gir undervisning i og som følger på hverandre, munker.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Se hvilke to emner som følger på hverandre, som den oppvåknede,
han som har kommet fram til sannheten, forklarer:
Se ondskapen som ondskap, og kvitt deg deretter med den.
Når du føler avsky for den, gjør du slutt på lidelsen.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.3 Kunnskap

Vijjāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Uvitenhet fører til usunne sinnstilstander, og mangel på selvrespekt og mangel på respekt for andre følger med dette, munker. Kunnskap fører derimot til sunne sinnstilstander med selvrespekt og respekt for andre.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Alle vonde tilstander i denne verden eller den neste
springer ut av uvitenhet sammen med lengsler og grådighet.
Siden den som har onde ønsker, verken har selvrespekt
eller respekt for andre, begår han onde handlinger
og disse fører ham til helvete.
Derfor bør munken skaffe seg kunnskap
og overvinne alle lengsler, all grådighet og all uvitenhet.
Hvis han skaffer seg kunnskap, vinner han over helvete.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.4 Tap av visdom

Paññāparihīnasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“De som taper den edle visdom, har virkelig lidd et tap, munker. De lever et smertefullt liv med sorger, klager og bekymringer, og etter døden kan de regne med å havne i dårlige kår. Men de som ikke taper den edle visdom, har ikke lidd noe tap. De lever lykkelig uten sorger, klager og bekymringer, og etter døden kan de regne med å komme i gode kår.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Noen taper sin visdom. Og se!
De tror at denne verden med alle dens guder,
med subjekt og objekt er reell!

Men visdom er best av alt i verden
fordi den fører til løsrivelse.
Den som har rett forståelse,
frir seg fra tilblivelse og eksistens.

De guder og mennesker som har oppnådd
full oppvåkning og som har oppmerksomhet,
og bærer sitt siste legeme,
ønsker seg bare smilende visdom.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.5 Verdens voktere

Sukkadhammasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to lyse holdninger som er verdens voktere, munker. Hvilke to? Det er selvrespekt og det er respekt for andre. Hvis disse to lyse holdningen ikke hadde voktet verden, ville ingen ha respektert sin mor, sin mors søster, sin morbrors hustru, sin lærers hustru eller andre kvinner som fortjener respekt. Verden ville ha forfalt i promiskuitet som blant geiter, sauer, høns, svin, hunder og sjakaler. Men siden disse to lyse holdningene vokter verden, respekterer man sin mor, sin mors søster, sin morbrors hustru, sin lærers hustru eller andre kvinner som fortjener respekt."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som verken har selvrespekt
eller respekt for andre,
har mistet sine lyse røtter
og går mot fødsel og død.

Men de som har selvrespekt og respekt for andre,
har alltid et solid fotfeste.
De styrker sin edle livsførsel,
og for disse gode mennesker skjer ingen ny tilblivelse."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.6 Det som ikke er født

Ajātasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes noe som ikke er født, som ikke er blitt til, som ikke er laget eller sammensatt, munker. Hvis det ikke hadde vært noe som verken er født, blitt til, laget eller sammensatt, munker, da hadde det ikke vært noen vei bort fra det som er født, som er blitt til, som er laget eller sammensatt, munker. Men ettersom det finnes noe som ikke er født, som ikke er blitt til, som ikke er laget eller sammensatt, finnes det også en vei bort fra det som er født, fra det som er blitt til, fra det som er laget og fra det som er sammensatt."[6]

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Det som er født, som er blitt til, som er laget
og sammensatt, har ingen varighet.
Det er underlagt alderdom og død,
det er et gebrekkelig sykdomsreir
som stadig må fores med mat –
det er ingenting å glede seg over.

Bedre å fri seg fra dette,
finne det eksisterende, det varige
som ligger utenfor tankens rekkevidde,
den ufødte, usammensatte veien
fri fra lidenskaper og sorger,
slutten på alle lidelser.
Lykken er å la konstruksjonene falle til ro."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.7 To former for nibbana

Nibbānadhātusutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to former for nibbana, munker. Hvilke to? Det er nibbana med en gjenværende rest og det er nibbana uten gjenværende rest.

Men hva er nibbana med en gjenværende rest, munker? Sett at vi har en munk som er en arahant, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, som har gjennomført treningen og gjort det som skal gjøres, som har lagt fra seg børa og nådd målet, som har fridd seg fra tilblivelsens lenker og oppnådd innsikt og frigjøring. Hvis han likevel fortsatt opplever behag og ubehag gjennom sine fem sanser slik at han opplever godt og vondt, da kaller vi hans frihet fra begjær, frihet fra hat og frihet fra uvitenhet for nibbana med en gjenværende rest.

Hva er så nibbana uten gjenværende rest, munker? Sett at vi har en munk som er en arahant, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, som har gjennomført treningen og gjort det som skal gjøres, som har lagt fra seg børa og nådd målet, som har fridd seg fra tilblivelsens lenker og oppnådd innsikt og frigjøring. Hvis alle sansene hans er kjølnet, slik at han ikke lenger søker nytelser, kaller vi det nibbana uten gjenværende rest, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Han som ser, og som er uten bindinger,
har forklart to former for nibbana.
Den ene kan vi oppleve her og nå.
Selv om den har en gjenværende rest,
er strømmen mot nye tilblivelser skåret over.
Den tilstand der alle tilblivelser er opphørt,
ligger fortsatt i fremtiden.

De som opplever denne usammensatte tilstand,
som har frigjort sinnet og skåret over
strømmen mot nye tilblivelser,
de har nådd fram til lærens kjerne
og er glade over at det er slutt.

De har sluppet taket i alle tilblivelser.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.8 Ensom meditasjon

Paṭisallānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Dere bør like ensomhet, munker, dere bør trives med ensomhet, der dere praktiserer konsentrasjon av sinnet. Dere bør ikke forakte innsikt, og dere bør ofte sitte i enerom. Den som gjør dette, kan regne med ett av to resultater: innsikt her og nå, eller, om det fortsatt er noe som henger igjen, er han i det minste sikret mot tilbakefall.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den kloke som har fred i sinnet,
som praktiserer oppmerksomhet og meditasjon,
ser sannheten slik den er,
og lengter ikke etter sansenytelser.

De gode, som ikke henfaller til slapphet,
men ser farene ved å være lat,
er ikke i stand til å falle tilbake,
for de nærmer seg nibbana.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.9 De fordeler treningen kan gi

Sikkhānisaṃsasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Dere bør bestrebe dere etter å oppnå de fordeler treningen kan gi, munker, det vil si for å oppnå videre visdom og frigjøringens essens, og for å mestre oppmerksomheten. Hvis dere gjør dette, kan dere regne med ett av to resultater: innsikt her og nå, eller, om det fortsatt er noe som henger igjen, er dere i det minste sikret mot tilbakefall."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Vismannen som bærer sitt siste legeme,
som har beseiret Māra[7] og lagt alderdommen bak seg,
har fullført treningen og ikke forlatt sannheten.
Han har den høyeste visdom
og han ser slutten på tilblivelsen.

Derfor bør dere alltid meditere ivrig
og ha god konsentrasjon.
Vær iherdige, så vil også dere se slutten på tilblivelsen.
Overvinn Māra med hele hans hær, munker,
og legg all tilblivelse og død bak dere."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.10 Om å være våken

Jāgariyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"En munk bør holde seg våken, og han bør være oppmerksom, konsentrert, ha klar forståelse, ha godt humør og et lyst sinn, og betrakte sunne sinnstilstander når de inntreffer. Hvis han gjør dette, kan han regne med ett av to resultater: innsikt her og nå, eller, om det fortsatt er noe som henger igjen, er han i det minste sikret mot tilbakefall."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Hør dette, dere som er våkne!
Dere som sover, våkn opp!
Det er bedre å være våken, enn å sove.
Den som er våken, trenger ikke å være redd.

Den som er våken og oppmerksom,
har klar forståelse, konsentrasjon,
godt humør og et lyst sinn,
som utforsker læren når han har tid til det,
samler sinnet og fordriver mørket.

Derfor bør munken holde seg våken,
være klok og iherdig og meditere.
Da bryter han tilblivelsens og alderdommens lenker
og oppnår fullkommen oppvåkning her og nå."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.11 Helvete

Āpāyikasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det er to personer som kommer til å havne i helvete[8] hvis de ikke slutter med det de gjør, munker. Hvilke to? Det er han som later som om han lever det opphøyde liv selv om han ikke gjør det, og det er han som uten grunn anklager en som lever det rene og opphøyde liv, for ikke å gjøre det. Disse to personene kommer til å havne i helvete hvis de ikke slutter med det de gjør.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Løgneren havner i helvete, og det samme gjør den
som hevder han ikke har gjort det han har gjort.
Begge disse uslingene får samme skjebne.
Mange som bærer den gule kappe,
men som er onde og uten selvbeherskelse,
kommer til helvete som følge av sine onde handlinger.
Det ville være bedre for slike illgjerningsmenn
å sluke ei rødglødende jernkule,
enn å spise den maten folket gir som gave.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

2.2.12 Feilaktige holdninger

Diṭṭhigatasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes to feilaktige holdninger som gjør at noen guder og mennesker blir sittende fast, munker, mens andre går for langt, mens de som har evnen til å se, kan se dem som de er.

På hvilken måte blir noen sittende fast? Noen guder og mennesker er så besnæret og begeistret for tilblivelse at de slett ikke blir interessert eller glade når de hører om en lære om å avslutte tilblivelsen, og de blir ikke tiltrukket av den. På den måten blir noen sittende fast, munker.

På hvilken måte går noen for langt? Det er noen som vemmes og føler en slik avsky og motvilje overfor tilblivelse at de fryder seg over tilintetgjørelsen, og de sier: ‘Siden jeg blir utslettet og går til grunne når jeg dør, når kroppen går i oppløsning, kommer jeg ikke til å eksistere etter døden. Dette er sannhet, dette er bra, dette er slik saken forholder seg.’ På den måten går noen for langt, munker.

På hvilken måte kan de som har evnen til å se, se dem som de er? Det er når en munk ser det som er blitt til som det som er blitt til. Når han ser det som er blitt til, som det som er blitt til, vender han seg bort fra det som er blitt til. Han føler ingen lidenskap for det, og han foretrekker at det skal ta slutt.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som ser det som er blitt til, som det som er blitt til,
og som er i stand til å gå forbi det som er blitt til,
finner frihet i virkeligheten slik den er
og har ikke lenger noe begjær etter tilblivelse.
Han har full forståelse av det som er blitt til,
og har ikke noe begjær etter tilblivelse eller tilintetgjørelse.
Når munken ser at det som er blitt til, går til grunne,
opplever han ingen flere tilblivelser.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3. Tekster som hver inneholder tre temaer

Tikanipāta

3.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

3.1.1 Røtter

Mūlasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre usunne røtter, munker. Hvilke tre? Det er den usunne roten grådighet, den usunne roten hat og den usunne roten vrangforestillinger. Dette er de tre usunne røttene, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Grådighet, hat og vrangforestillinger
ødelegger en person med svak karakter.
De springer ut av ham selv,
som når et tre bærer frukt."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.2 Elementene

Dhātusutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes tre eksistensnivåer, munker. Hvilke tre? Det er formnivået, det formløse nivået og opphørsnivået. Dette er de tre nivåene.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“De som forstår formnivået,
som ikke henger seg opp i det formløse nivået,
og som forstår opphørsnivået,
de vil beseire døden.

Den fullkomment oppvåknede sier
at de som i sitt legeme opplever
det udødelige element som er fritt for bindinger,
som slipper taket i alle bindinger
og fjerner alle negative tendenser i sinnet,
vandrer sorgløshetens og lidenskapsløshetens vei.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.3 Den første teksten om følelsene

Paṭhamavedanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre slags følelser, munker. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser, følelser som verken er vonde eller gode. Dette er de tre følelsene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den oppvåknedes elev er konsentrert,
han har klar forståelse og oppmerksomhet.
Han forstår følelsene og hvordan de blir til.
Han forstår også hvordan de tar slutt
og metoden for å avslutte dem.
En munk som har gjort slutt på følelsene,
ønsker seg ikke mer. Han har nådd det endelige nibbana."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.4 Den andre teksten om følelsene.

Dutiyavedanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

““Det finnes tre slags følelser, munker. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser, følelser som verken er vonde eller gode. Gode følelser bør betraktes som vonde, vonde følelser bør betraktes som en torn, og følelser som verken er vonde eller gode, bør betraktes som forgjengelige. Når en munk betrakter følelsene slik, kan han kalles en edel munk som ser tingene som de er, som har skåret bort begjæret og brutt lenkene. Han har den rette forståelsen og har gjort slutt på lidelsen.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“En munk som ser gode følelser som vonde,
som ser vonde følelser som en torn
og ser følelser som verken er
vonde eller gode som forgjengelige,
han ser tingene som de er.
Når dette fører ham til frigjøring
er han en som har rett forståelse
og som har lagt alle bindinger bak seg.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.5 Første tekst om lengsler

Paṭhamaesanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes tre lengsler, munker. Hvilke tre? Det er lengsel etter sansenytelser, lengsel etter tilblivelse og lengsel etter det opphøyde liv. Dette er de tre lengslene.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den oppvåknedes elev er konsentrert,
han har klar forståelse og oppmerksomhet.
Han forstår lengslene og hvordan de blir til.
Han forstår også hvordan de tar slutt
og metoden for å avslutte dem.
En munk som har gjort slutt på lengslene,
ønsker seg ikke mer. Han har nådd det endelige nibbana.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.6 Andre tekst om lengsler

Dutiyaesanāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre lengsler, munker. Hvilke tre? Det er lengsel etter sansenytelser, lengsel etter tilblivelse og lengsel etter det opphøyde liv. Dette er de tre lengslene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Lengsel etter sansenytelser,
lengsel etter tilblivelse
og lengsel etter det opphøyde liv –
dette er tre feilaktige holdninger
som forvrenger sannheten.
Hvis en munk slipper taket i alle lidenskaper
og befrir seg fra all grådighet,
vil lengslene falle til ro
og de feilaktige holdningene forsvinner.
Når lengslene forsvinner,
spør han ikke lenger om det ene eller det andre."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.7 Første tekst om usunne tendenser

Paṭhamaāsavasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre usunne tendenser, munker. Hvilke tre? Det er den usunne tendensen til sansenytelser, den usunne tendensen til tilblivelse og den usunne tendensen til uvitenhet. Dette er de tre usunne tendensene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den oppvåknedes elev er konsentrert,
han har klar forståelse og oppmerksomhet.
Han forstår tendensene og hvordan de blir til.
Han forstår også hvordan de tar slutt
og metoden for å avslutte dem.
En munk som har gjort slutt på tendensene,
ønsker seg ikke mer. Han har nådd det endelige nibbana."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.8 Andre tekst om usunne tendenser

Dutiyaāsavasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes tre usunne tendenser, munker. Hvilke tre? Det er den usunne tendensen til sansenytelser, den usunne tendensen til tilblivelse og den usunne tendensen til uvitenhet. Dette er de tre usunne tendensene.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som har kvittet seg med
den usunne tendensen til sansenytelser,
som har fridd seg fra uvitenhet,
som har gjort slutt på den usunne
tendensen til tilblivelse
og som er fri, uten bindinger,
bærer sitt siste legeme
og har beseiret Māra og hans hær.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.9 Begjær

Taṇhāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes tre former for begjær, munker. Hvilke tre? Det er begjær etter sansenytelser, tilblivelsesbegjær og ødeleggelsestrang. Dette er de tre formene for begjær.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Lenket til begjærets åk, med et sinn
som krever tilblivelse og ødeleggelse,
strever de under Māras åk
og blir ikke kvitt sine lenker.
Disse vesenene vandrer i kretsløpet
og må stadig fødes og dø.
De som har kvittet seg med grådigheten,
som ikke krever tilblivelse og ødeleggelse,
de har gått over til den andre bredden
når de er kvitt sine usunne tendenser.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.1.10 Māras rike

Māradheyyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Hvis en munk har tre ting, unnslipper han Māras rike og stråler som en sol, munker. Hvilke tre ting? Han har en mesters moral, en mesters konsentrasjon og en mesters visdom. Hvis en munk har disse tre tingene, unnslipper han Māras rike og stråler som en sol."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som virkelig har utviklet
moral, konsentrasjon og visdom,
unnslipper Māras rike
og stråler som en sol."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

3.2.1 Tre grunnlag for gode gjerninger

Puññakiriyavatthusutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre grunnlag for gode gjerninger, munker. Hvilke tre? Det er giverglede, moral og meditasjon. Dette er de tre grunnlagene for gode gjerninger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Du bør praktisere gode gjerninger
som gir gode resultater langt inn i fremtiden.
Gi gaver og finn ro i ditt indre.
Lær å ha medfølelse med andre.
Utvikler du disse tre som legger grunnen for lykke,
vil du leve lykkelig i en verden uten problemer."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.2 Øyet

Cakkhusutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre øyne, munker. Hvilke tre? Det kjødelige øye, det guddommelige øye og visdommens øye. Dette er de tre øynene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Det kjødelige øye, det guddommelige øye
og det uforlignelige visdommens øye –
dette er de tre øynene, sa den store vismann.
Det kjødelige øye blir til,
og veien er det guddommelige øye.
Men når kunnskapen inntreffer,
oppstår visdommens øye.
Den som har øyne og kan se,
frir seg fra alle lidelser."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.3 Tre evner

Indriyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre evner, munker. Hvilke tre? Det er evnen til å ønske å få vite det man ikke vet, det er evnen til å ha kunnskap, og det er evnen til å være en person med kunnskap. Dette er de tre evnene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som trener og praktiserer riktig,
utsletter uvitenheten og skaffer seg viten.
Dette fører direkte til kunnskap
og denne kunnskapen er frigjørende.
Han vet at hans frigjøring er urokkelig
og at tilblivelsens lenker er knust.
Han har virkelig brukt sine evner
og gleder seg over indre ro.
Han bærer sitt siste legeme
og har beseiret Māra med hele hans hær."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.4 Tre tider

Addhāsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre tider, munker. Hvilke tre? Det er fortid, framtid og nåtid. Dette er de tre tidene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Folk oppfatter verden ut fra ord og betegnelser,
og de baserer sin oppfattelse på disse.
De som ikke helt har forstått dette,
er bundet av tunge lenker.

Men den som forstår ord og betegnelser,
forestiller seg ikke at noen har uttalt dem.
Han har nådd fram til sinnets frihet,
til en uforlignelig ro i sitt indre.

Når han mestrer ord og betegnelser,
finner han en indre fred og glede.
Den som er befestet i sannheten,
gjør bruk av det han har overveid,
men når han har perfekt kunnskap,
er det ingen betegnelser som passer på ham."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.5 Ugjerninger

Duccaritasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre ugjerninger, munker. Hvilke tre? Det er ugjerninger med kroppen, ugjerninger med talen og onde tanker. Dette er de tre ugjerningene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som begår ugjerninger med kroppen
ugjerninger med talen og onde tanker
eller annet som springer ut av hat,
som ikke har gjort noen gode gjerninger,
men har begått mange slags ugjerninger
den tosken havner i helvete etter døden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.6 Velgjerninger

Sucaritasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre velgjerninger, munker. Hvilke tre? Det er velgjerninger med kroppen, velgjerninger med talen og gode tanker. Dette er de tre velgjerningene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som avstår fra ugjerninger med kroppen
ugjerninger med talen og fra onde tanker
eller annet som springer ut av hat,
som ikke har gjort noen onde gjerninger,
men har begått mange slags velgjerninger
den vismannen kommer til himmelen[9] etter døden."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.7 Renhet

Soceyyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre former for renhet, munker. Hvilke tre? Renhet i kroppen, renhet i talen og renhet i sinnet. Dette er de tre formene for renhet."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Renhet i kroppen, renhet i talen
og renhet i tanker og sinn.
Den rene har oppnådd renhet
fordi han har sluppet taket i alt."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.8 Fullkommenhet

Moneyyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre former for fullkommenhet, munker. Hvilke tre? Fullkommenhet i kroppen, fullkommenhet i talen og fullkommenhet i sinnet. Dette er de tre formene for fullkommenhet."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Fullkommenhet i kropp og i tale
og fullkommenhet i tanker og sinn.
Den vise har oppnådd fullkommenhet
fordi han har renset ut all ondskap."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.9 Første tekst om lidenskapelig begjær

Paṭhamarāgasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke har kvittet seg med lidenskapelig begjær, som ikke har kvittet seg med hat og som ikke har kvittet seg med vrangforestillinger, han kan sies å være Māras slave, munker. Han er lenket og bundet av Māra, og den onde kan gjøre som han vil med ham. Men den som har kvittet seg med lidenskapelig begjær, som har kvittet seg med hat og som har kvittet seg med vrangforestillinger, han er ikke Māras slave. Han er ikke lenket og bundet av Māra, og den onde kan ikke gjøre som han vil med ham."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som har sluppet taket
i lidenskap, hat og uvitenhet,
han har utviklet seg selv
og blitt Brahma, en oppvåknet,
en som har kommet fram til sannheten,
en som har lagt frykt og hat bak seg,
en som har lagt alt bak seg."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.2.10 Andre tekst om lidenskapelig begjær

Dutiyarāgasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som ikke har kvittet seg med lidenskapelig begjær, som ikke har kvittet seg med hat og som ikke har kvittet seg med vrangforestillinger, om ham kan det sies at han ikke har krysset havet med dets bølger, brenninger, virvelstrømmer, haier og demoner. Men den som har kvittet seg med lidenskapelig begjær, som har kvittet seg med hat og som har kvittet seg med vrangforestillinger, om ham kan det sies at han har krysset havet med dets bølger, brenninger, virvelstrømmer, haier og demoner. Han er en brahman som står trygt på fast grunn."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som har sluppet taket
i lidenskap, hat og uvitenhet,
har krysset det farlige havet
med bølger, brenninger, haier,
virvelstrømmer og demoner.
Han er fri fra alle bindinger
og har beseiret døden.

Han har lagt alle lidelser bak seg
og vil ikke oppleve noen ny tilblivelse.
Han har nådd målet og har ikke sin like.
Jeg vil si han har lurt dødens konge."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3 Tredje kapittel

Tatiyavagga

3.3.1 Feilaktige teorier

Micchādiṭṭhikasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg har sett personer som begår ugjerninger med kroppen, med talen og med sinnet, munker. De snakker vondt om de edle, de har feilaktige teorier og lever i samsvar med disse feilaktige teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, havner de i helvete.

Jeg sier ikke dette fordi jeg har hørt det av noen annen filosof eller brahman. Jeg sier det fordi jeg har sett det selv."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Sett at en person har feilaktig tenkning,
feilaktig tale, og likeså feilaktige handlinger,
og han har også lite lærdom og begår ugjerninger,
her i dette korte livet. Etter at denne tosken er død,
når kroppen går i oppløsning, havner han i helvete."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3.2 Riktige teorier

Sammādiṭṭhikasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Jeg har sett personer som gjør gode gjerninger med kroppen, med talen og med sinnet, munker. De snakker ikke vondt om de edle, de har riktige teorier og lever i samsvar med disse feilaktige teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, kommer de til himmelen.

Jeg sier ikke dette fordi jeg har hørt det av noen annen filosof eller brahman. Jeg sier det fordi jeg har sett det selv.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Sett at en person har fullkommen tenkning,
fullkommen tale, og likeså fullkokmne handlinger,
og han har også mye lærdom og gjør gode ugjerninger,
her i dette korte livet. Etter at denne vismannen er død,
når kroppen går i oppløsning, kommer han til himmelen.”

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3.3 Metoder for å bli fri

Nissaraṇiyasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre metoder for å bli fri, munker. Hvilke tre? Å gi avkall gir frihet fra sansenytelser, formløshet gir frihet fra former, og avslutning gir frihet fra alt som er blitt til gjennom betinget tilblivelse. Dette er de tre metodene for å bli fri."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som har opplevd frihet fra sansenytelser
og som har kommet seg løs fra formene,
som har lagt all betinget eksistens bak seg
og som hele tiden trener iherdig,
han er en munk som ser tingene som de er
og som en følge av dette, blir han fri.
Han er en vismann som har lagt lenkene bak seg,
og med fred i sitt indre har han full innsikt."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3.4 Fred

Santatarasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det formløse er fredeligere enn formene, og avslutningen er fredeligere enn det formløse, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som knytter seg til former
og de som står på det formløse,
de kjenner ikke avslutningen,
og de kommer tilbake gang på gang.

De som virkelig kjenner former
og de som ikke står på det formløse,
de finner frihet i avslutningen,
og de har lagt døden bak seg.

Den fullkomment oppvåknede
har i dette liv oppnådd udødelighet
som ikke baserer seg på noe som helst.

Fordi han ikke har noen usunne tendenser i sinnet
har han funnet frihet fra det å basere seg på noe.
Denne fullkomne veien til frihet fra sorger
er det han underviser andre i."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3.5 Sønner

Puttasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre slags sønner her i verden, munker. Hvilke tre? Det er han som er bedre enn foreldrene, han som er likeverdig med foreldrene, og han som er verre enn foreldrene.

Hvordan er han som er bedre enn foreldrene, munker? Sett at mor og far ikke har tatt tilflukt til Buddha, til læren eller til fellesskapet av de ordinerte, at de ikke avstår fra å drepe og stjele, at de ikke avstår fra urette sansenytelser, at de ikke avstår fra å lyve og fra å beruse seg, at de har dårlig moral og er ondsinnede. Men de får en sønn som tar tilflukt til Buddha, til læren og til fellesskapet av de ordinerte, som avstår fra å drepe og stjele, som avstår fra urette sansenytelser, som avstår fra å lyve og fra å beruse seg, som har god moral og et vakkert sinn. Dette er en sønn som er bedre enn foreldrene, munker.

Hvordan er han som er likeverdig med foreldrene? Sett at mor og far tar tilflukt til Buddha, til læren og til fellesskapet av de ordinerte, at de avstår fra å drepe og stjele, at de avstår fra urette sansenytelser, at de avstår fra å lyve og fra å beruse seg, at de har god moral og et vakker sinn. De får en sønn som tar tilflukt til Buddha, til læren og til fellesskapet av de ordinerte, som avstår fra å drepe og stjele, som avstår fra urette sansenytelser, som avstår fra å lyve og fra å beruse seg, som har god moral og et vakkert sinn. Dette er en sønn som er likeverdig med foreldrene, munker.

Hvordan er han som er verre enn foreldrene? Sett at mor og far tar tilflukt til Buddha, til læren og til fellesskapet av de ordinerte, at de avstår fra å drepe og stjele, at de avstår fra urette sansenytelser, at de avstår fra å lyve og fra å beruse seg, at de har god moral og et vakker sinn. Men de får en sønn som ikke tar tilflukt til Buddha, til læren eller til fellesskapet av de ordinerte, som ikke avstår fra å drepe og stjele, som ikke avstår fra urette sansenytelser, som ikke avstår fra å lyve og fra å beruse seg, som har dårlig moral og er ondsinnet. Dette er en sønn som er verre enn foreldrene, munker. Og dette er de tre slags sønner her i verden, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som er klok, ønsker seg en sønn
som er bedre enn ham, eller likeverdig.

Han ønsker seg ikke en som er dårligere
og som gjør skam på familien.

Men slike sønner som følger Buddhas lære,
som har tillit og som har god moral,
som er hyggelige å snakke med
og som ikke er gjerrige,
de stråler i vennekretsen
som månen fra skyfri himmel."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3.3.6 Tørken

Avuṭṭhikasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre slags personer i verden. Hvilke tre? Han som er som en tørke, han som er som lokale regnbyger og han som er som et omfattende regnvær.

Hva slags person er det som er som en tørke, munker? Det er en person som ikke gir gaver til noen, som ikke gir mat, drikke, klær, transport, kranser, røkelse, parfyme, bolig eller lys til noen filosof eller brahman og heller ikke til fattige og trengende tiggere. Denne personen er som en tørke.

Hva slags person er det som er som lokale regnbyger, munker? Det er en person som gir gaver til noen, men ikke til andre, som gir mat, drikke, klær, transport, kranser, røkelse, parfyme, bolig og lys til noen filosofer og brahmaner, men ikke til alle, til noen fattige og trengende tiggere, men ikke til alle. Denne personen er som lokale regnbyger.

Hva slags person er det som er som et omfattende regnvær, munker? Det er en person som gir gaver til alle, som gir mat, drikke, klær, transport, kranser, røkelse, parfyme, bolig og lys til alle filosofer og brahmaner og til alle fattige og trengende tiggere uten å gjøre forskjell. Denne personen er som et omfattende regnvær."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Ikke til filosofer, ikke til brahmaner, ikke til trengende tiggere
gir han noen gaver, verken mat eller drikke.
En slik person er som en tørke, og kalles en ussel fyr.

Han deler med noen, men andre får ikke noe,
og forstandige folk sier han er som lokale regnbyger.

Den som har medfølelse med alt som lever, deler gjerne med andre.
Han gir sine gaver med glede og oppfordrer også andre til å gi.

Han er som en tordnende regnsky som øser ut regn i fossende strømmer
over både berg og dal, over både høye og lave.

Nettopp slik er den som har lagt seg opp midler med rettmessig flid,
og metter de trengende med mat og med drikke.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.3.7 Tre former for lykke

Sukhapatthānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som er klok, bør ta vare på sin moral fordi han ønsker seg tre former for lykke, munker. Hvilke tre? Den som er klok, bør ta vare på sin moral fordi han ønsker seg ros. Den som er klok, bør ta vare på sin moral fordi han ønsker seg rikdom. Den som er klok, bør ta vare på sin moral fordi han ønsker å komme til himmelen etter at han er død. Dette er de tre formene for lykke som en klok mann bør ta vare på sin moral for."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den kloke bør ta vare på sin moral
fordi han ønsker seg tre former for lykke:
Ros, rikdom, og senere glede i himmelen.

Hvis man følger en som gjør ondt,
vil man selv bli mistenkt for det samme,
selv om man intet ondt gjør,
og man vil få et dårlig rykte.

Man blir slik ens venner er,
maken til dem man følger
og holder seg i lag med.

Man blir som dem man har selskap med,
og man blir som dem man har kontakt med,
slik ei pil som er innsatt med gift,
forurenser alle pilene i koggeret.

Derfor bør den vise holde seg unna de onde,
av frykt for at det skal smitte over på ham.

Trer man en råtten fisk
inn på en snor av flettet gras,
vil graset også lukte råttent.
Slik også med omgang med tosker.

Pakker man inn røkelse
i et blad, vil også bladet
dufte godt av røkelsen.
Slik også med omgang med vismenn.

Derfor vil den vise huske denne
lignelsen om bladkurven
og vite hva som vil skje med ham.

Du bør ikke ha omgang med dårlige mennesker,
men pleie omgang med dem som er gode.
De dårlige trekker deg ned i helvete,
mens de gode kommer til himmelen."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.3.8 Forgjengelighet

Bhidurasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Kroppen er forgjengelig, munker, bevisstheten kommer til å svinne hen, og alle involveringer er flyktige, smertefylte og foranderlige av natur.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Når du vet at kroppen er forgjengelig,
at bevisstheten kommer til å bli borte,
og ser farene ved alle involveringer,
går du forbi fødsel og død.
Den som har utviklet seg selv,
finner den høyeste fred
og avventer i ro sin siste time.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.3.9 Like egenskaper søker sammen

Dhātusosaṃsandanasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Levende vesener søker sammen med andre med samme egenskaper, munker, og holder seg sammen med disse. Vesener med dårlig smak søker sammen med andre med dårlig smak, og vesener med god smak søker sammen med andre med god smak. Dette skjedde i fortiden, det kommer til å skje i framtiden, og det skjer nå, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Lystene oppstår av samvær,
uten samvær visner de bort.
Selv en god mann går det nedover med
i samvær med en latsabb,
slik man vil synke i havet
om man bare har en treflis å klamre seg til.

Derfor bør du holde deg unna
en latsabb som ikke har krefter.
Den kloke omgås heller med edle
som har engasjement og krefter,
som mediterer og alltid viser tiltak."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.3.10 Frafall

Parihānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er tre ting som kan føre til at en munk under opplæring faller fra, munker. Hvilke tre? Det er hvis munken under opplæring blir for opptatt av andre aktiviteter og heller vil drive med disse. Det er hvis han blir for opptatt av unyttig skravling og heller vil drive med dette. Og det er hvis han er for glad i å sove og heller vil drive med dette. Dette er de tre tingene som kan føre til at en munk under opplæring faller fra.

"Det er tre ting som kan føre til at en munk under opplæring ikke faller fra, munker. Hvilke tre? Det er hvis munken under opplæring ikke blir for opptatt av andre aktiviteter og ikke heller vil drive med disse. Det er hvis han ikke blir for opptatt av unyttig skravling og ikke heller vil drive med dette. Og det er hvis han ikke er for glad i å sove og ikke heller vil drive med dette. Dette er de tre tingene som kan føre til at en munk under opplæring ikke faller fra."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk som er for opptatt av andre aktiviteter,
av skravling og av søvn, og som er for urolig til sinns,
er ute av stand til å oppnå den uforlignelige oppvåkning.
Men den som har få gjøremål, ikke henfaller til søvn
og finner ro i sinnet, kan oppnå den uforlignelige oppvåkning."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4 Fjerde kapittel

Catutthavagga

3.4.1 Tanker

Vitakkasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre usunne tanker, munker. Hvilke tre? Det er tanken på at man vil ha god omtale, det er tanken på å få vinning, heder og ære, og det er bekymringer om andre mennesker. Dette er de tre usunne tankene."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som ønsker seg god omtale,
vinning, heder og ære,
og festing sammen med vennene,
står langt fra å bryte sine lenker.
Den som sier fra seg barn og kveg,
rikdom og ekteskap,
han er i stand til å oppnå
den uforlignelige oppvåkning."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.2 Heder og ære

Sakkārasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg har sett folk motta så mye heder og ære at de blir helt ødelagt, og etter døden, når kroppen går i oppløsning, havner de i helvete. Jeg har sett folk motta så lite heder og ære at de blir helt ødelagt, og etter døden, når kroppen går i oppløsning, havner de i helvete. Jeg har også sett folk motta både for mye og for lite heder og ære slik at de blir helt ødelagt, og etter døden, når kroppen går i oppløsning, havner de i helvete. Jeg sier ikke dette fordi jeg har hørt det av noen annen filosof eller brahman. Jeg sier det fordi jeg har sett det selv."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som ikke lar sin sinnsro bli rokket
av heder og ære eller mangel på dette,
men trener iherdig, og alltid mediterer,
som har et skarpt syn og innsikt i teoriene,
som gleder seg over at involveringene faller bort,
det kan sannelig kalles et godt menneske."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.3 Hva gudene sier

Devasaddasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Gudene uttaler seg ved tre forskjellige anledninger når disse inntreffer, munker. Hvilke tre? Når en elev av den edle tenker på å rake av seg hår og skjegg, iføre seg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten, sier gudene: 'Denne eleven av den edle tenker på å gå til kamp mot Māra!' Dette er den første anledningen der gudene uttaler seg.

Når den edles elev tar fatt på treningen og utvikler de sju faktorene som fører til oppvåkning, sier gudene: 'Denne eleven av den edle går til kamp mot Māra!' Dette er den andre anledningen der gudene uttaler seg.

Når den edles elev har utslettet sinnets forurensninger, og fri fra forurensninger i sinnet selv har forstått og virkeliggjort sinnets frigjøring gjennom visdom og hviler i denne her og nå, sier gudene: 'Denne eleven av den edle har seiret i kampen og går seirende fram i første rekke!' Dette er den tredje anledningen der gudene uttaler seg. Og dette er de tre anledningene der gudene uttaler seg, når de inntreffer, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Selv gudene hyller den erfarne kriger,
den fullkomment oppvåknedes elev,
når de ser at han seirer i kampen:
'Hill deg, du store helt,
som seiret i den vanskelige kampen!

Du vant over dødens hær
som ville forhindre din frigjøring!'
Slik hyller gudene han som har nådd målet,
selv om de ikke kan se
hvordan han beseiret dødens makt."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.4 Fem forhåndsvarsler

Pañcapubbanimittasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Når en gud nærmer seg døden, får han fem forhåndsvarsler. Blomsterkransene visner, klærne blir skitne, han begynner å svette i armhulene, kroppen blir misfarget og han trives ikke lenger på gudetronen sin. Da vet de andre gudene at denne guden kommer til å falle, og de oppmuntrer ham slik: 'Håper du får en god gjenfødelse, at du får noe som er godt å få, og at du kan leve godt på det du der får!'"

Da Mesteren hadde sagt dette, spurte en av munkene:

"Hva er det gudene regner som en god gjenfødelse, Mester? Hva synes gudene det er godt å få, og hva mener de med å leve godt?"

"Det som gudene regner som en god gjenfødelse, er å bli født som menneske, munk, for som menneske kan de begynne å følge den læren og disiplinen som er blitt proklamert av han som har kommet fram til sannheten. Det de synes det er godt å få, er en begrunnet, fast og rotfestet tillit som ikke kan bli ødelagt av noen filosof, brahman, gud eller djevel eller noen andre i hele verden. Det er også dette de mener med å leve godt."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Når en gud har utlevd sin tid
og faller fra sin gudetilstand,
kommer de andre gudene med oppmuntringer:

'Forlat nå himmelen, min venn,
og bli et menneske blant mennesker.
Når du er blitt et menneske,
så ha tillit til den beste lære som finnes.

La tilliten til denne velformulerte læren
være begrunnet og fast, rotfestet og solid,
så ikke den kan rokkes så lenge du lever.

Unngå å begå ugjerninger med kropp,
tale eller tanke, eller andre former for ugjerninger.
Gjør det som er sunt og godt, la din tale være likeså,
og hold sinnet ditt sunt, uten å binde deg til noe.

Deretter skal du forberede en gunstig gjenfødelse
ved å gi mange gaver og ved å inspirere andre
til også å leve et høyverdig liv.'

Slik viser de andre gudene sin medfølelse
med ham som skal dø, og de slutter med å si:
'Kom hit som gud igjen og igjen!'"

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.5 Til glede og nytte for mange

Bahujanahitasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er tre personer som har stått fram i verden til glede og nytte for mange mennesker, som har medfølelse med verden og er til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker. Hvilke tre? Her står en som er kommet fram til sannheten fram her i verden. Han er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og levemåte, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, – en uforlignelig trener for folk som kan trenes, – guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Dette er den første av de tre personene som har stått fram i verden til glede og nytte for mange mennesker, som har medfølelse med verden og er til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker, munker.

Videre er det en elev av denne læreren. Han er en munk som er en arahant, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, som har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og har nådd frihet gjennom fullkommen forståelse. Han underviser også i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Dette er den andre av de tre personene som har stått fram i verden til glede og nytte for mange mennesker, som har medfølelse med verden og er til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker, munker.

Videre er det en elev av denne læreren. Han er fortsatt under opplæring, men han er på rett vei, han er lærd og har god moral. Han underviser også i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv. Dette er den tredje av de tre personene som har stått fram i verden til glede og nytte for mange mennesker, som har medfølelse med verden og er til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker, munker. Og dette er de tre personene som har stått fram i verden til glede og nytte for mange mennesker, som har medfølelse med verden og er til glede, nytte og hjelp for guder og mennesker,

munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Læreren er verdens fremste vismann
og nest etter ham kommer eleven som har utviklet sitt sinn..
Som nummer tre kommer han som er under opplæring,
som har lært mye og som har god moral.

Disse tre er de beste av guder og mennesker.
De bringer lys og de taler om læren.
De har åpnet porten til det som ikke dør,
og hjulpet mange til å fri seg fra lenkene.

De som følger den veien som er blitt proklamert
av den fremste av alle karavaneførere,
gjør slutt på lidelsen her og nå,
hvis de iherdig følger Mesterens råd."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.6 Betraktning av det urene

Asubhānupassīsutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Dere bør betrakte det urene i kroppen, munker. Dere bør etablere konsentrasjon på innpust og utpust, og dere bør betrakte alle sammensatte fenomener som forgjengelige. Når dere betrakter det urene i kroppen, forsvinner den lidenskapelige lengselen etter rene elementer. Når dere etablerer konsentrasjon på innpust og utpust, forsvinner skadelige tanker om ytre ting. Når dere betrakter alle sammensatte fenomener som forgjengelige, forsvinner uvitenheten og kunnskap oppstår."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En iherdig munk som betrakter det urene i kroppen,
som er oppmerksom på pusten, som også
har latt alle sammensatte fenomener falle til ro,
det er en munk som ser alt slik det er.
Han er en munk med rett syn,
noe som fører til at han blir fri,
rolig til sinns og med full innsikt.
Han er en vismann som har kvittet seg med lenkene."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.4.7 Om å praktisere læren i alle dens detaljer

Dhammānudhammapaṭipannasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Når en munk som praktiserer læren i alle dens detaljer, skal forklare læren, bør han tale i samsvar med læren, og ikke i motsetning til den, og han bør tenke i samsvar med læren og ikke i motsetning til den. Når han unngår disse to feilene, bevarer han sin sinnslikevekt og lever med oppmerksomhet og klar forståelse."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk som gleder og fryder seg over læren
og som tenker nøye gjennom den og husker den,
faller ikke bort fra den gode læren.
Om han står eller går, ligger eller sitter,
har han styring på seg selv og oppnår indre fred."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt

3.4.8 Det som gjør blind

Andhakaraṇasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre usunne tanker som forårsaker blindhet, munker. De sperrer for synet, stenger for kunnskaper, ødelegger visdommen, skaper problemer og fører ikke til nibbana. Hvilke tre? Tanker om sansenytelser forårsaker blindhet, munker. De sperrer for synet, stenger for kunnskaper, ødelegger visdommen, skaper problemer og fører ikke til nibbana. Tanker om vold forårsaker blindhet, munker. De sperrer for synet, stenger for kunnskaper, ødelegger visdommen, skaper problemer og fører ikke til nibbana. Tanker om å skade andre forårsaker blindhet, munker. De sperrer for synet, stenger for kunnskaper, ødelegger visdommen, skaper problemer og fører ikke til nibbana.

Det finnes tre sunne tanker som ikke forårsaker blindhet, munker. De åpner øyene, åpner for kunnskap og øker visdommen, skaper ingen problemer og fører til nibbana. Hvilke tre? Tanker på å gi avkall forårsaker ikke blindhet, munker. De åpner øyene, åpner for kunnskap og øker visdommen, skaper ingen problemer og fører til nibbana. Tanker på ikke-vold forårsaker ikke blindhet, munker. De åpner øyene, åpner for kunnskap og øker visdommen, skaper ingen problemer og fører til nibbana. Tanker om å unngå å skade andre forårsaker ikke blindhet, munker. De åpner øyene, åpner for kunnskap og øker visdommen, skaper ingen problemer og fører til nibbana."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Tre sunne tanker bør man tenke,
tre usunne bør man unngå.
Har man kontroll over tankenes strøm,
finner man ro i sinnet,
slik regnet vasker bort gammelt støv.
Slik finner man fullkommen fred i sitt indre."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt

3.4.9 Indre forurensninger

Antaramālasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes tre indre forurensninger, indre fiender, indre rivaler, indre mordere og indre motstandere, munker. Hvilke tre? Grådighet er en indre forurensning, en indre fiende, en indre rival, en indre morder og en indre motstander. Det samme er hat og vrangforestillinger. Så dette er de tre indre forurensningene, indre fiendene, indre rivalene, indre morderne og indre motstanderne, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Grådighet skaper problemer og forderver sinnet.
Folk forstår ikke hvilke farer som er knyttet til dette.
Den grådige vet ikke hva som er bra og ser ikke læren.
En mann som er dominert av grådighet, er en som vandrer i mørket.
Den som beseirer grådigheten, blir ikke fordervet av den.
Grådigheten glir av ham som dråpen av lotusblomsten.

Hat skaper problemer og forderver sinnet.
Folk forstår ikke hvilke farer som er knyttet til dette.
Den hatefulle vet ikke hva som er bra og ser ikke læren.
En man som beherskes av hat, er en som vandrer i mørket.
Den som beseirer hatet, blir ikke fordervet av det.
Hatet glir av ham som dråpen av lotusblomsten.

Vrangforestilinger skaper problemer og forderver sinnet.
Folk forstår ikke hvilke farer som er knyttet til dette.
Den som har vrangforestilllinger, vet ikke hva som er bra og ser ikke læren.
En man som beherskes av vrangforestillinger, er en som vandrer i mørket.
Den som beseirer vrangforestillingene, blir ikke fordervet av dem.
Vrangforestillingene glir av ham som dråpen av lotusblomsten."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt

3.4.10 Devadatta

Devadattasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det var tre ting som strider mot læren, som overmannet og besatte Devadatta[10] slik at han havnet i helvete, der han må bli resten av verdensalderen og ikke har mulighet til å komme ut. Hvilke tre? Onde ønsker og dårlige venner besatte Devadatta slik at han havnet i helvete, der han må bli resten av verdensalderen og ikke har mulighet til å komme ut. Og selv om han fortsatt hadde noe igjen å gjøre, stoppet han halvveis til målet fordi han oppnådde noen ubetydelige resultater. Dette er de tre tingene som strider mot læren, som overmannet og besatte Devadatta slik at han havnet i helvete, der han må bli resten av verdensalderen og ikke har mulighet til å komme ut."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som har onde ønsker,
blir aldri gjenfødt i denne verden.
Se bare hvor det blir av
dem som har onde ønsker!

Devadatta hadde et strålende ry.
Han var berømt og ble regnet som vis,
han ble regnet som en som virkelig
hadde utviklet seg selv.

Men han brøt alle grenser og angrep
ham som har kommet fram til sannheten.
Han havnet i det fryktelige helvete
med fire porter. Den som krenker
den skyldfrie, som ikke har gjort noe galt,
ham går det ille, fordi han er fordervet til sinns.

Den som prøver å forurense havet

med ei krukke med gift, han mislykkes.
Til det er havet for stort og mektig.
Slik også med ham som har kommet fram til sannheten.
Han vandrer den rette vei og har fred i sinnet.

Om noen prøver å krenke ham, preller ordene av.
Den vise bør ha en slik venn og følge ham,
for om munken vandrer med ham som følgesvenn,
vil han gjøre slutt på lidelsen."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt

3.5 Femte kapittel

Pañcamavagga

3.5.1 Ha tiltro til den beste

Aggappasādasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er tre ting som er det beste man kan ha tiltro til, munker. Hvilke tre? Han som er kommet fram til sannheten, arahanten, den fullkomment oppvåknede, er den beste av alle, uansett om de er uten føtter, om de har to, fire eller mange føtter, om de har form eller er formløse, og om de har bevissthet, mangler bevissthet, eller både har og ikke har bevissthet. De som har tiltro til den oppvåknede, har tiltro til den beste, og de oppnår de beste resultater.

Av alle sammensatte og usammensatte læresystemer er lidenskapsløshet den beste, for den demper egenstoltheten, slukker tørsten, fjerner involveringer, stanser gjenfødelsene, slukker begjæret og gir lidenskapsløshet, opphør og nibbana. De som har tiltro til lidenskapsløsheten, har tiltro til det beste, og de oppnår de beste resultater.

Av alle fellesskap eller forsamlinger, er fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene[11], de viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser, det beste. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester. De som har tiltro til dette fellesskapet, har tiltro til det beste, og de oppnår de beste resultater. Dette er de tre beste tingene man kan ha tiltro til, munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Av alt du kan ha tiltro til,
skal du vite at læren er det beste.
Ha tiltro til den oppvåknede,
for han er den som gjør seg mest fortjent til gaver.

Ha tiltro til læren, som gir lykke
ved at lidenskapene faller til ro.
Ha tiltro til fellesskapet av de ordinerte,

for der kan du så dine gode gjerninger.

De som gir av det beste de har,
de høster de beste fortjenester:
et langt liv, skjønnhet og heder,
lykke, styrke og berømmelse.

Den kloke gir av det beste han har,
og konsentrer seg om den beste lære.
Da blir mennesket gudene lik
og oppnår det beste i verden.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt

3.5.2 Levevei

Jīvikasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det å motta matgaver er en krevende levevei, munker. Folk sier jo at en tiggermunk streifer omkring med bollen i handa. Likevel er det en levevei som sønner av god familie velger bevisst for å oppnå et mål. De blir ikke drevet til det av noen konge, av tyver, av gjeld, av frykt eller fordi de har mistet sin levevei, men fordi de tenker som så: 'Jeg er et offer for fødsel, alderdom, død, sorger, klager, smerter, mismot og jammer. Men selv om jeg er et offer for smerter og blir plaget av dem, skal jeg prøve å gjøre slutt på hele denne bunten av smerter.' Dermed forlater denne sønnen av god familie sitt hjem og går ut i hjemløsheten. Men han har kanskje fortsatt sterke drifter og begjær etter sansenytelser, onde tanker og et fordervet sinn, slik at han er uoppmerksom, han mangler klar forståelse og konsentrasjon, tankene går i alle retninger og han har ingen kontroll over sansene sine. Det er som om en vedkubbe fra et likbål, med fyr i begge ender, skulle bli lagt ned i en gjødselhaug. Da vil den verken antenne noe brensel i landsbyen eller i skogen. Med denne lignelsen beskriver jeg den mannen som har sagt fra seg hus og eiendom, men som ikke lever som en sann munk."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som gått fra hus og eiendom,
men ikke klarer å leve som munk,
går til grunne og blir ødelagt
som en vedkubbe fra et likbål.

Mange som bærer den gule kappe,
men er ubeherskede og onde,
kommer til helvete
som følge av sine onde gjerninger.

Det ville være bedre for slike illgjerningsmenn
å sluke ei rødglødende jernkule,
enn å spise den maten folket gir som gave."

Dette sa Mesteren, og slik har jeg hørt det.

3,5,3 Den som ser læren, ser meg

Saṅghātikaṇṇasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"En munk som er grådig, har sterke sanselige drifter, er ondskapsfull og har et fordervet sinn, som er uvøren og tankeløs, ukonsentrert og ubetenksom og som bare følger sine naturlige lyster, han er langt borte fra meg og jeg er langt borte fra ham selv om han skulle gripe tak i kappen min og følge meg hakk i hæl. Hvorfor? Fordi denne munken ikke ser læren. Den som ikke ser læren, ser ikke meg.

Men en munk som ikke er grådig og ikke har sterke sanselige drifter, som ikke er ondskapsfull og ikke har et fordervet sinn, som er påpasselig og omtenksom, konsentrert og oppmerksom og som ikke er slave av sine lyster, han er meg nær og jeg er ham nær selv om tusen mil skulle skille oss. Hvorfor? Fordi denne munken ser læren. Den som ser læren, ser meg."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Selv om han følger hakk i hæl –
hvis han er grådig og irritabel,
se hvor langt det er mellom dem!
Se hvor stor avstand det er
mellom den fredsommelige og den opprørte,
mellom den som har fred og den som ikke har fred,
mellom den grådige og den nøysomme!

Den som er vis, som har forstått og innsett læren,
er så rolig som et stille tjern.
Se hvor nær de står hverandre!
Se hvor kort avstand det er
mellom de to som har ro i sitt indre,
mellom de to som har funnet fred,
mellom de to som trives med nøysomhet!"

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.4 Ilden

Aggisutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Det finnes tre former for ild, munker. Hvilke tre? Lidenskapens ild, hatets ild og vrangforestillingenes ild. Dette er de tre formene for ild.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Lidenskapens ild brenner menneskene
og lystene får dem til å miste vett og forstand.
Hatets ondskapsfulle ild får folk til å drepe.
Vrangforestillingenes ild skaper dumskap
slik at man ikke forstår den sanne lære.

Folk som ikke kjenner disse formene for ild,
kan ha det godt med kroppen og seg selv.
Men de øker folketallet i helvete
og blir født som dyr eller demoner,
for de sitter fast i Māras lenker.

De som trener dag og natt,
etter veiledninger fra ham
som har oppnådd den fullkomne oppvåkning,
de slukker lidenskapens ild,
idet de hele tiden ser det urene.

Hatets ild slukker de med vennlighet,
disse ypperste av mennesker.
Vrangforestillingenes ild slukker de
med skarp og gjennomtrengende visdom.

Når de vise har slukket disse flammene

ved å trene iherdig dag og natt,
oppnår de det endelige nibbana
og gjør fullstendig slutt på lidelsen.

De vise som kjenner tekstene,
som har skarpt blikk og dyp visdom,
ser at tilblivelsen er til ende
og at de ikke kommer til å bli gjenfødt.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.5 Utforskning

Upaparikkhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"En munk bør utforske virkeligheten slik at bevisstheten ikke blir atspredt eller henger seg opp i ytre ting, og slik at den ikke stivner innvendig, klamrer sg til noe eller skjelver av frykt. Hvis han gjør dette, kommer han ikke til å oppleve noen lidelser som følge av fødsel, alderdom eller død."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk som bryter de sju bindingene
og skjærer over det som drar ham videre,
bryter ut av fødslenes kretsløp.
Han kommer ikke til å bli født igjen."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.6 Begjær etter sansenytelser

Kāmūpapattisutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Begjær etter sansenytelser kan oppstå på tre måter, munker. Det er begjær etter å nyte det som er til stede, det er begjær etter å skape noe, og det er begjær etter noe andre har skapt. Dette er de tre måtene sanselig begjær kan oppstå på.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Noen guder begjærer det som er til stede.
Andre guder har begjær etter å skape noe.
Og atter andre begjærer det andre har skapt.

Når de begjærer det ene eller det andre,
kommer de ikke ut av kretsløpet.
Den vise ser farene ved dette
og slipper taket i alt sanselig begjær,
det være seg himmelske eller verdslige gleder.

Den vise som har rett forståelse
og som skjærer over den sterke strømmen
av behagelige ting og opplevelser,
de gjør fullstendig slutt på lidelsen
og oppnår det fullkomne og endelige nibbana.

De vise som kjenner tekstene,
som har skarpt blikk og dyp visdom,
ser at tilblivelsen er til ende
og at de ikke kommer til å bli gjenfødt.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.7 Sanselighetens lenker

Kāmayogasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Den som er bundet av sanselighetens lenker og av tilblivelsens lenker, er en som kommer tilbake hit. Den som har løst seg fra sanselighetens og tilblivelsens lenker, kommer ikke tilbake hit. Han er en arahant som har utslettet de negative tendensene i sinnet."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Levende vesener vandrer i kretsløpet
bundet av sanselighetens og tilblivelsens lenker
og opplever fødsel og død.
Har de ikke blitt kvitt sanseligheten,
så er de ikke kvitt usunne tendenser i sinnet.
Da er de lenket til tilblivelse, og kalles
slike som ikke vender tilbake.
Men de som er fri for all tvil og stolthet,
har knust all tilblivelse.
De som er kvitt alle usunne tendenser,
har lagt verden bak seg."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.8 Vakker moral

Kalyāṇasīlasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“En munk som har en vakker moral, følger en vakker lære og har en vakker visdom blir i denne læren og disiplinen kalt en som lever livet fullt ut, munker. Han er den beste blant mennesker.

Hvordan har en munk vakker moral? Det er når han lever i samsvar med munkenes disiplin-normer, holder seg innenfor de gitte grensene, ser fare i selv den minste overtredelse, påtar seg treningsreglene og følger disse. Da har han en vakker moral.

Hvordan følger han en vakker lære? Det er når han praktiserer meditasjon slik at han utvikler de sju aspektene av læren som fører til oppvåkning. Da følger han en vakker lære.

Hvordan har han en vakker visdom? Det er når han gjør slutt på forurensningene i sinnet og oppnår en positiv frigjøring av sinnet gjennom visdom, idet han ser og forstår tingene direkte som de er, og tar vare på denne innsikten.

På denne måten har en munk en vakker moral, følger en vakker lære og har en vakker visdom. I denne læren og disiplinen blir han kalt en som lever livet fullt ut, munker. Han er den beste blant mennesker.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som ikke gjør noe galt,
verken med kropp, tale eller tanker,
han har en vakker moral
og kalles en respektfull munk.

Den som har utviklet til fulle
de sju aspektene som fører til oppvåkning,
han følger en vakker lære
og kalles en munk som ikke går over streken.

Den som forstår lidelsen
og har gjort slutt på den her og nå,

han har en vakker visdom
og kalles en munk uten lave tendenser.

Når han har disse egenskapene
og verken har problemer eller tvil,
vandrer han uavhengig omkring i verden,
fordi han har lagt alt bak seg."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.9 Gaver

Dānasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes to slags gaver, munker. Man kan gi materielle gaver og man kan gi læren som gave. Det beste av disse to er å gi læren som gave.

Det finnes to ting man kan dele, munker. Man kan dele materielle goder og man kan dele læren. Det beste av disse to er å dele læren.

Man kan gi hjelp på to måter, munker. Man kan gi materiell hjelp og man kan gi læren som hjelp. Det beste av disse to er å gi læren som hjelp."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Hvis du forstår hva Mesteren roste
som den beste, den uovertrufne gave,
som den beste åker å så gode gjerninger i,
så vil du bringe en slik ofring når tiden er rett.
De som taler om dette, og de som lytter
til Mesterens lære med tillitsfullt sinn,
vinner de høyeste og reneste resultater,
når de trener iherdig etter Mesterens råd."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

3.5.10 Tre kunnskaper

Tevijjasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg erklærer at en brahman med rette kan sies å ha tre kunnskaper, munker.[12] Det er ikke bare fordi han resiterer hellige tekster. Hvordan kan en brahman med rette kan sies å ha tre kunnskaper, og ikke bare fordi han resiterer hellige tekster?

Sett at en munk husker mange tidligere oppholdssteder, han husker én fødsel, to fødsler og videre opp til hundre tusen fødsler. Han husker at universet har utvidet seg og trukket seg sammen, ja, han husker mange slike verdenssykluser: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det, – og jeg husker like mange detaljer her – Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.' Slik husker han mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Dette er den første kunnskapen han oppnår. Uvitenheten blir fordrevet og kunnskap oppstår. Mørket fordrives og lyset oppstår når han trener og praktiserer iherdig.

Deretter utvikler munken rent, himmelsk og overmenneskelig syn og ser hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: 'Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.' – Slik utvikler han rent, himmelsk og overmenneskelig syn og ser hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at han ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. Dette er den andre kunnskapen han oppnår. Uvitenheten blir fordrevet og kunnskap oppstår. Mørket fordrives og lyset oppstår når han trener og praktiserer iherdig.

Videre har munken utslettet sinnets forurensninger, og fri fra forurensninger i sinnet har han selv forstått og virkeliggjort sinnets frigjøring gjennom visdom og hviler i denne her

og nå. Dette er den tredje kunnskapen han oppnår. Uvitenheten blir fordrevet og kunnskap oppstår. Mørket fordrives og lyset oppstår når han trener og praktiserer iherdig. Og det er derfor jeg erklærer at en brahman med rette kan sies å ha tre kunnskaper, munker. Det er ikke bare fordi han resiterer hellige tekster."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En vismann som kjenner sine tidligere oppholdssteder
og som ser både himmel og helvete,
som har gjort slutt på ny tilblivelse
og som har full innsikt i virkeligheten,
han kalles en brahman med tre kunnskaper.
Derfor titulerer jeg ham som sådan,
og ikke bare fordi han resiterer hellige tekster."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4. Tekster som hver inneholder fire temaer

4,1 Den beste gave

Brāhmaṇadhammayāgasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg er en brahman[13], munker. Jeg gir rundhåndet til alle som ber meg om det. Jeg bærer nå mitt siste legeme, og jeg er en uforlignelig lege og kirurg. Dere er mine egne sønner, munker. Dere er født av mine egne ord, født av læren, formet av læren og arvinger til læren, ikke arvinger til materielle ting.

Det finnes to slags gaver, munker. Man kan gi materielle gaver og man kan gi læren som gave. Det beste av disse to er å gi læren som gave.

Det finnes to ting man kan dele, munker. Man kan dele materielle goder og man kan dele læren. Det beste av disse to er å dele læren.

Man kan gi hjelp på to måter, munker. Man kan gi materiell hjelp og man kan gi læren som hjelp. Det beste av disse to er å gi læren som hjelp.

Det finnes to slags ofringer, munker: materielle ofringer og lærens gave. Den beste av av disse to er lærens gave."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Den som har kommet fram til sannheten
og som av medfølelse med alle levende vesener
har gitt lærens gave uten å holde noe tilbake –
en slik person, som har gått hinsides all tilblivelse,
blir hyllet av både guder og mennesker."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.2 Lett å få tak i

Sulabhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det er fire ting som er billige, lette å få tak i og som det ikke er knyttet noen feil til, munker. Hvilke fire? En kappe sydd sammen av lapper fra avfallshaugen er billig, lett å få tak i og det er ikke knyttet noen feil til den. Matgaver er billige, lette å få tak i og det er ikke knyttet noen feil til dem. En soveplass under et tre er billig, lett å få tak i og det er ikke knyttet noen feil til den. Medisin av gjæret urin er billig, lett å få tak i og det er ikke knyttet noen feil til den. Når en munk nøyer seg med slikt som er billig, lett å få tak i og det ikke er knyttet noen feil til, vil jeg si at dette er noe som sømmer seg for ham som munk."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En munk som er fornøyd
med noe det ikke knytter seg feil til,
som er billig og lett å få tak i,
bekymrer seg ikke for hvor han skal bo,
og heller ikke for hva han skal spise
eller hva han skal ha på kroppen sin.
Han vandrer dit veien fører ham.
Dette er livet slik det sømmer seg for en munk
som er tilfreds og tar sin trening på alvor."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.3 Slutten på forurensninger i sinnet

Āsavakkhayasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Jeg sier at den som vet og ser, kan gjøre slutt på forurensninger i sinnet, munker, ikke den som verken vet eller ser. Hva er det han vet og ser når han gjør slutt på forurensninger i sinnet? Han vet og ser at 'dette er lidelse'. Da gjør han slutt på forurensninger i sinnet. Han vet og ser at 'dette er lidelsens opphav'. Da gjør han slutt på forurensninger i sinnet. Han vet og ser at 'dette er slutten på lidelsen'. Da gjør han slutt på forurensninger i sinnet. Han vet og ser at 'dette er veien til å gjøre slutt på lidelsen'. Da gjør han slutt på forurensninger i sinnet. Dette er hva han vet og ser når han gjør slutt på forurensninger i sinnet."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Når eleven praktiserer iherdig
og følger den rette veien,
oppstår første kunnskap om avslutningen,
og innsikten følger direkte etter.

Den som blir befridd av denne innsikten,
får den høyeste innsikt om frigjøringen.
Da oppstår kunnskap om avslutningen,
og lenkene hans blir brutt.

Nibbana, frigjøringen fra alle lenker,
er ikke noe som kan oppnås
av den som er lat og dum."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.4 Filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"De filosofene eller bramnanene som ikke forstår som det er at 'dette er lidelse', som ikke forstår som det er at 'dette er lidelsens opphav', som ikke forstår som det er at 'dette er slutten på lidelsen', og som ikke forstår som det er at 'dette er veien til å gjøre slutt på lidelsen', – de blir ikke anerkjent som filosofer[14] av andre filosofer eller som brahmaner av andre brahmaner. Disse har ikke selv forstått og virkeliggjort noen filosofstatus eller brahmanstatus her og nå.

De filosofene eller bramnanene som forstår som det er at 'dette er lidelse', som forstår som det er at 'dette er lidelsens opphav', som forstår som det er at 'dette er slutten på lidelsen', og som forstår som det er at 'dette er veien til å gjøre slutt på lidelsen', – de blir anerkjent som filosofer av andre filosofer og som brahmaner av andre brahmaner. Disse har selv forstått og virkeliggjort sin filosofstatus og brahmanstatus her og nå."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som ikke forstår lidelsen og hvordan den oppstår,
og heller ikke forstår hvordan lidelsen utryddes fullstendig
og heller ikke kjenner veien til å gjøre slutt på lidelsen,
de mangler frigjøring av sinnet, frigjøring gjennom visdom.
De er ikke i stand til å få en slutt på det,
men er underlagt fødsel og død."

De som forstår lidelsen og hvordan den oppstår,
som også forstår hvordan lidelsen utryddes fullstendig
og som kjenner veien til å gjøre slutt på lidelsen,
de opplever frigjøring av sinnet, frigjøring gjennom visdom.
De er i stand til å få en slutt på det,
og er ikke underlagt fødsel og død.

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.5 God moral

Sīlasampannasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"De munkene som har god moral, konsentrasjon og visdom, som er frigjorte og som ser den visdommen som fører til frigjøring, som kan gi veiledninger og forklaringer, som kan hjelpe andre til å oppnå innsikt og konsentrasjon, som kan inspirere og oppmuntre – de kaller jeg sanne læremestere i den gode lære, munker. Slike munker er til stor hjelp. Det er til stor hjelp å komme sammen med dem, det er til stor hjelp å sette seg ned hos dem, det er til stor hjelp å huske hva de sier, og det er til stor hjelp å følge dem som munker. Og hvorfor?

Når du følger en slik munk, har omgang med ham og lytter til ham, vil en ufullkommen moral bli renset til det fullkomne. Da vil en ufullkommen konsentrasjon bli renset til det fullkomne, en ufullkommen visdom vil bli renset til det fullkomne, en ufullkommen frigjøring vil bli renset til det fullkomne, og en ufullkommen forståelse av frigjøringen vil bli renset til det fullkomne.

Derfor blir slike munker kalt lærere og karavaneførere, og de blir omtalt som folk som demper lidenskaper, fjerner mørket og bringer lys, som fakkelbærere som sprer strålende lys omkring seg, som lysbringere og som edle seere."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Lysbringere kalles de som har utviklet sitt sinn,
de edle som lever i samsvar med læren.
De belyser den gode lære, de lar den lyse og skinne,
disse vise seerne som fjerner mørke og lidenskaper.
De som hører budskapet fra disse vismennene med klar innsikt,
som har full forståelse av at tilblivelsen er avsluttet,
kommer ikke til å oppleve noen ny tilblivelse."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.6 Begjær

Taṇhuppādasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Det finnes fire ting som kan skape begjær hos munker. Hvilke fire? Kapper kan skape begjær hos munker. Matgaver kan skape begjær hos munker. Boliger kan skape begjær hos munker. Å bli til det ene eller det andre, eller ikke å bli det kan skape begjær hos munker. Så dette er de fire tingene som kan skape begjær hos munker."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"En som vandrer gjennom livet med begjæret som følgesvenn,
kommer ikke ut av kretsløpet, uansett hva han blir til.
Når han ser denne faren, at begjæret skaper lidelse,
vandrer munken i oppmerksomhet uten begjær."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4,7 Å leve sammen med Brahma

Sabrahmakasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"De familiene der barna respekterer foreldrene sine, lever sammen med Brahma. De familiene der barna respekterer foreldrene sine, lever sammen med fortidens guder. De familiene der barna respekterer foreldrene sine, lever sammen med fortidens lærere. De familiene der barna respekterer foreldrene sine, lever sammen med mennesker som fortjener den største respekt.

Brahma, fortidens guder, fortidens lærere og mennesker som fortjener den største respekt er her det samme som foreldre. Hvorfor? Fordi foreldrene gjør mye for barna sine. De oppdrar dem, sørger for at de får mat og lærer dem om verden."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Foreldrene kalles Brahma og fortidens guder.
Barna bør respektere dem for de har omsorg for sine barn.
Derfor bør den vise hedre dem og vise dem respekt,
gi dem mat og drikke, klær og et sted å bo,
salve og bade dem og vaske deres føtter.
Alle roser den vise som tar seg av sine foreldre,
og etterpå får han det godt i himmelen."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.8 Til stor hjelp

Bahukārasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Brahmaner og husherrer som støtter dere med kapper, mat, boliger og medisiner er til stor hjelp for dere, munker. Og dere er til stor hjelp for brahmaner og husherrer siden dere underviser dem i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og dere forklarer hvordan de kan praktisere det opphøyde liv. På denne måten hjelper vi hverandre til å leve det opphøyde liv for å krysse floden og gjøre fullstendig slutt på lidelsen, munker.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Fastboende og hjemløse er like avhengige av hverandre
for å virkeliggjøre den gode lære og vinne full frihet fra bindinger.
De hjemløse får kapper, boliger og det de trenger
til sitt daglig liv fra de fastboende.
De fastboende, som foretrekker å bo hjemme, har tillit
til Mesteren, til arahanten som mediterer i visdom.
Når de vandrer lærens vei, kommer de til himmelen
og frydes i den lykken de søker i gudenes verden.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.9 Munker som jukser

Kuhasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Munker som jukser, som er stivsinnede pratmakere, påtrengende, arrogante og ukonsentrerte, er ikke mine munker. De har falt bort fra denne læren og denne treningsdisiplinen, for her kan de ikke finne vekst og utvikling. Men munker som ikke jukser, som ikke er stivsinnede pratmakere, og heller ikke påtrengende, arrogante eller ukonsentrerte, er mine munker. De har ikke falt bort fra denne læren og denne treningsdisiplinen, for her kan de finne vekst og utvikling."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"De som jukser, som er stivsinnede pratmakere,
påtrengende, arrogante og ukonsentrerte,
de finner ingen framgang i den læren
som den fullkomment oppvåknede har proklamert.

Men de som ikke jukser, som ikke er stivsinnede pratmakere,
og heller ikke påtrengende, arrogante eller ukonsentrerte,
de finner framgang i den læren
som den fullkomment oppvåknede har proklamert."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.10 Elva

Nadīsotasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Tenk dere at en mann driver med strømmen nedover en vakker og tiltalende elv. En annen mann med skarpt syn står på bredden, får øye på ham, og roper:

‘Hvorfor driver du med strømmen nedover denne vakre og tiltalende elva, mann? Lenger ned er det er det en innsjø med farlige bølger og strømvirvler, med krokodiller og demoner! Kommer du ned dit, så kommer du til å dø eller lide fryktelige smerter!’

Når mannen i elva får høre dette, kaver han seg oppover mot strømmen med både armer og føtter.

Denne lignelsen forteller jeg for å gjøre det lettere for dere å forstå meningen, munker. ‘Strømmen i elva’ er en betegnelse for begjæret. ‘Vakker og tiltalende’ står for dine egne sanser. ‘Innsjøen lenger nede’ betyr de fem lenkene som binder oss til den lavere verden. ‘Farlige bølger’ står for sinne og sorg. ‘Strømvirvler’ står for de fem formene for sansenytelser. ‘Krokodiller og demoner’ står for kvinner. ‘Mot strømmen’ står for å gi avkall. ‘Kave med armer og føtter’ står for energisk innsats. ‘En mann med skarpt syn som står på bredden’ står for han som har kommet fram til sannheten, arahanten, den fullkomment oppvåknede.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Den som ønsker å finne fred i sitt indre,
bør overvinne lyster og lidelser.
Med rett forståelse og et frigjort sinn
vil han før eller senere finne frihet.
Når han kjenner læren og lever det opphøyde liv,
når han fram til den andre bredd, til verdens ende.”

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4,11 Mens du går

Carasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Hvis det skulle oppstå grådighet, hat eller aggresjon i deg mens du går, og du tillater dette uten å drive dem bort, jage dem ut, gjøre slutt på dem og utrydde dem, da er du en sløv og skamløs person der du går, og du blir aldri noe annet enn doven og energiløs. Det samme er tilfellet om du står, sitter eller ligger.

Hvis det derimot ikke oppstår grådighet, hat eller aggresjon i deg mens du går, og du ikke tillater at de oppstår, men driver dem bort, jager dem ut, gjør slutt på dem og utrydder dem, da er du en iherdig og omtenksom person der du går, og vil alltid være energisk og engasjert. Det samme er tilfellet om du står, sitter eller ligger."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Om du går eller står
sitter eller ligger –

tenker du onde tanker
og dveler ved verdslige ting,
omtåket av vrangsyn
er du på ville veier
kan aldri finne fram
til den høyeste oppvåkning.

Om du går eller står
sitter eller ligger –

kan du dempe den flakkende
tanken og la den falle til ro
kan du finne fram
til den høyeste oppvåkning."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4, 12 Oppfør dere godt

Sampannasīlasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

"Oppfør dere godt, munker. Følg ordensreglene, så vil dere nyte godt av den beskyttelse som ordensreglene gir. Sørg for å opptre slik det sømmer seg. Se den faren som ligger i selv den minste overtredelse, og tren dere etter de treningsreglene dere har påtatt dere. Men når dere gjør alt dette, munker, hva mer gjenstår så å gjøre?

Hvis du går og er uten grådighet, uten hat, uten sløvhet og treghet, uten uro og bekymringer og uten uvisshet, da blir du fylt av energi og besluttsomhet. Oppmerksomheten din blir fast og du blir ikke glemsom. Kroppen din blir rolig og uten aggresjon, og sinnet ditt blir konsentrert på ett punkt. Og i så fall kan man si du er en energisk, intens, omtenksom og engasjert munk som alltid er rolig og avbalansert.

Hvis du står, sitter eller ligger og er uten grådighet osv., kan man si det samme."

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

"Om du står eller går – kontrollen er din.
Sitter, ligger – kontrollen er din.
Bøyer, strekker – kontrollen er din.

Du ser fenomener og grupper
oppstå og bli borte
overalt og på alle kanter
i den verden du lever i.

Praktiserer du dette intenst,
lever i fred og uten stress,
trener du alltid oppmerksomt
og samler tanken på riktig måte –
vil de si du er en
som alltid er engasjert."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

4.13 Verden

Lokasutta

Dette ble sagt av Mesteren, jeg har hørt arahanten si det:

“Han som har kommet fram til sannheten[15], har full forståelse av verden, munker, men han binder seg ikke til verden. Han som har kommet fram til sannheten, har full forståelse av hvordan verden blir til, men han slipper taket i hvordan verden blir til. Han som har kommet fram til sannheten, har full forståelse av hvordan verden tar slutt, og han ser selv hvordan verden tar slutt. Han som har kommet fram til sannheten, har full forståelse av veien som fører til at verden tar slutt, og denne veien har han utviklet.

Ettersom han som har kommet fram til sannheten, har full forståelse av verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, av alt som kan sees, høres, sanses og tenkes, oppnås, søkes eller reflekteres over, kalles han en som har kommet fram til sannheten, munker.

Ettersom han som har kommet fram til sannheten, taler og forklarer tingene slik de er og ikke annerledes, fra den natten da han oppnådde den uforlignelige og fullkomne oppvåkning og fram til den natten da han oppnår det endelige nibbana uten noe som gjenstår, kalles han en som har kommet fram til sannheten.

Ettersom han som har kommet fram til sannheten, handler som han taler og taler som han handler, kalles han en som har kommet fram til sannheten.

Ettersom han som har kommet fram til sannheten, har beseiret og overvunnet verden med dens guder, djevler og mennesker, ettersom han ser alt og har fullt herredømme, kalles han en som har kommet fram til sannheten.”

Dette sa Mesteren. Og om dette er det sagt:

“Han har innsikt i hele verden, hele verden slik den er.
Han binder seg ikke til verden, men har revet seg løs fra den.
Han er en altbeseirende vismann som er fri fra alle bånd.
Han har nådd den fullkomne fred, nibbana der ingen farer finnes.

Han er oppvåknet og fri fra negative tilbøyeligheter,
han har ingen problemer og er kvitt all tvil.

Mesteren er oppvåknet, han står som den stolte løve.
Han dreier Brahmas hjul[16] for verden med alle dens guder.

De guder og mennesker som tar tilflukt til den oppvåknede,
kommer sammen og hyller ham, den store vismann.
Han er den beste av dem som har temmet seg selv,
den fremste av de seerne som har funnet fred i sitt indre.

Han er den fremste av dem som har funnet frihet,
den beste av dem som har krysset floden.
Slik hyller de ham, den store vismann.
Det finnes ikke maken til deg i hele verden med alle dens guder."

Dette har Mesteren sagt. Det har jeg hørt.

Noter

1. I 1988 ble det holdt et stort symposium i Göttingen der en rekke eksperter var til stede. Datoer som ble foreslått der, varierte fra 486 f.Kr. til 261 f.Kr., men noen konsensus ble ikke oppnådd.
2. På norsk med tittelen *Buddhas samtaler. Dīgha Nikāya. De lange tekstene*, ovs. Kåre A. Lie, Oslo 2013.
3. I denne avdelingen finnes 15 forskjellige tekster. På norsk foreligger *Dhammapada*, ovs. Kåre A. Lie, Oslo 1976, *Therīgātha*, på norsk med tittelen *Søstrenes sanger*, ovs. Tone Lie Bøttinger og Kåre A. Lie, Oslo 2000 og *Theragātha*, på norsk med tittelen *Brødrenes sanger*, ovs. Tone Lie og Kåre A. Lie, Oslo 2006. Andre er under utgivelse.
4. Disse rituelle ofringene var en sentral del av brahmanenes religionsutøvelse i det gamle India. Hvis de ble utført korrekt i minste detalj, mente man at de nærmest tvang gudene til å gi gode ytelser tilbake til dem som sto for ofringene.
5. Det fortelles at i et tidligere liv skal Buddha ha vært Vessantara, konge av Sivi, et land som muligens lå i Swat-området i dagens Pakistan.
6. Selv om det ikke er spesifisert i teksten, blir dette ofte tatt som en beskrivelse av nibbana.
7. Māra er en mytisk skikkelse som stadig vil prøve å få Buddha og dem som følger hans lære, til å forlate den. Han omtales som både fristeren og døden. Men så snart han blir gjennomskuet, må han vike.
8. Buddhismens mytologi har en fargerik samling av forskjellige helveter. Men i motsetning til kristendommens helvetesforestillinger er oppholdet i buddhismens helveter ikke evig. Det kan imidlertid være snakk om umåtelig lange tidsrom der.
9. Buddhismens forestillinger om himmelen, eller rettere sagt himler, beskriver verdener der man lever i glede, lykke og luksus i lange tidsrom. Men på samme måte som i helvetene er også oppholdet i himlene tidsbegrenset. Før eller senere faller man derfra og blir gjenfødt som menneske.
10. Devadatta var en fetter av Buddha og sluttet seg til munkeordenen, der han gjorde en rask karriere. Men han ble besatt av ærgjerrighet og prøvde å overta ledelsen over munkene. Han skapte splittelse i ordenen og sto bak flere angrep på Buddha. Til slutt fortelles det at jorden

åpnet seg og slukte ham, slik at han havnet direkte i helvete.

11. Ariyasangha, dvs. de høyere stadiene av utvikling av sinnet.

12. De tre kunnskapene (tevijja) som det snakkes om her, er de tre vedatekstene som brahmanene resiterte fra ved religiøse seremonier. På Buddhas tid var dette Rigveda, Samaveda og Yajurveda. I dag regnes også en fjerde veda, Atharvaveda med. Men denne var trolig ikke samlet, eller ikke fullt anerkjent, på den tiden. Men Buddha velger å gi sin egen tolkning av "tre kunnskaper".

13. Brahman er man strengt tatt bare hvis man er født av brahmanslekt. Buddha var ikke det, han var født som adelsmann (khattiya). Men tittelen brahman var høyt respektert, og i de buddhistiske tekstene blir det av og til brukt i overført betydning.

14. Filosof – samaṇa. Det kan være vanskelig å oversette dette ordet, siden vi ikke har noe som tilsvarer en samaṇa i vestlige kulturer. En samaṇa var en person som hadde gått ut av det vanlige samfunnet og levde som eiendomsløs asket, munk, tiggermunk, "hellig mann" eller filosof enten ute i skogen eller i nær tilknytning til en landsby. Mange hadde respekt for dem og så det som en fortjenestefull handling å gi dem mat og andre gaver. Buddhistmunker blir omtalt som samaṇaer. Mange av disse samaṇaene var imidlertid også ledere for forskjellige religiøse og filosofiske skoler, så de kan også til tider omtales som filosofer.

15. Tathāgata. Se innledningen.

16. Cakka er 'hjul'. Som oftest snakkes det om dhammacakka – lærens hjul – som en metafor for Buddhas lære. Men noen ganger brukes uttrykket brahmacakka, som synonym for dette.